



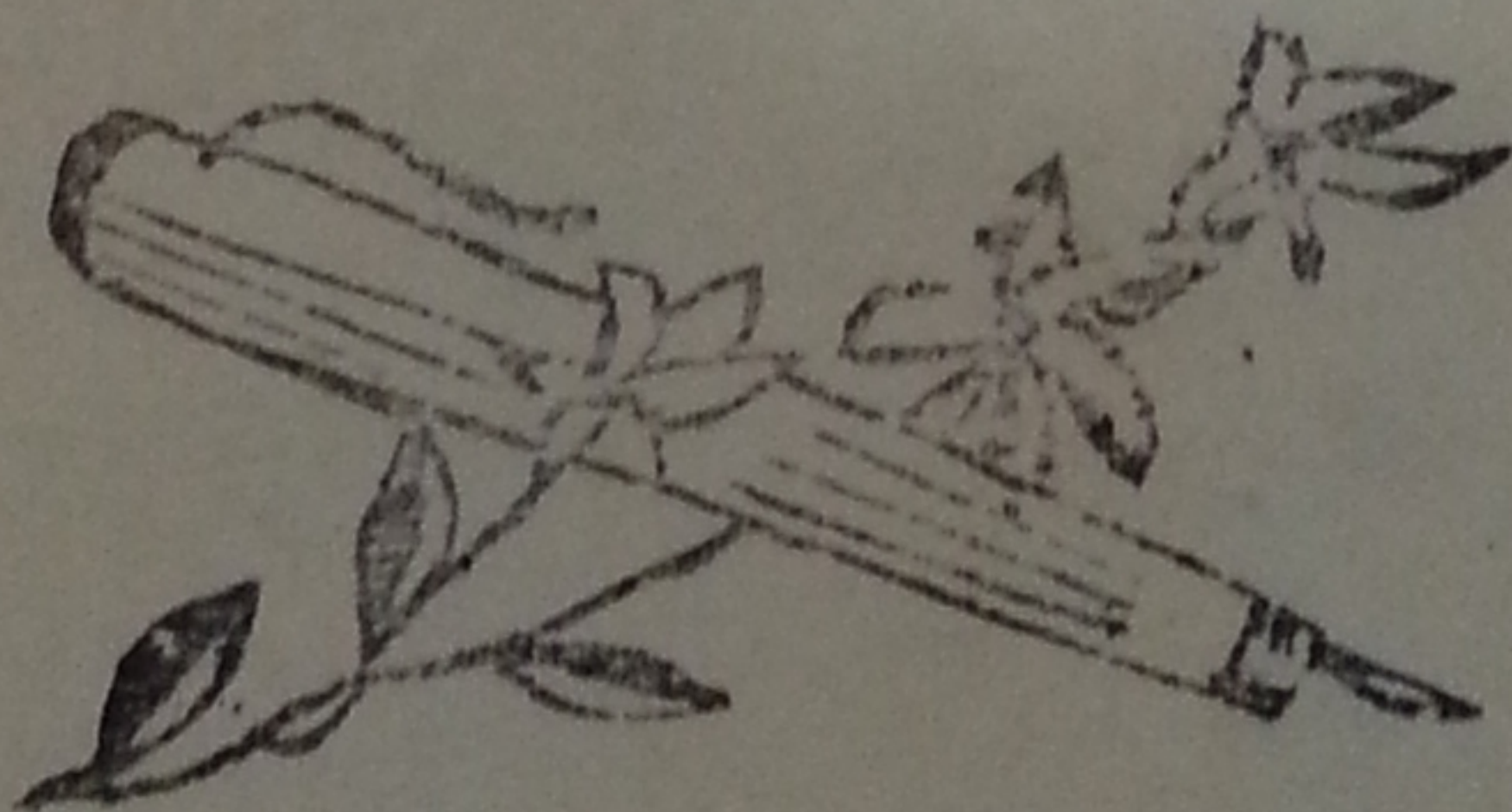
گۈزەل مۇسقى

11-12

بەھاسى 600 دوللار

دوساڧدا:

- 1 - نوپارنىڭ اۋلۇغ كوالمرى .
- 2 - غربى شىمال شىتاب مەدورى جىڭ جىڭجواڭ فنىدىنىڭ 1947 - يىلى بىرىنچى سەنئەتەردە بىزنىڭ
ۋە كېلىمىز ۋە مەلۇمىن رەئىس اخەجان فاسەر ۋە مەلۇمىن ناظر رەھىم جان ساپون حاجىلار گە
يازغان خىطى ھەم مەلۇمىن رەئىس خەدجان قىسىمى ۋە مەلۇمىن ناظر رەھىم جان ساپون حاجىلار
لارنىڭ اۋلۇغ يازغان جۋاب خىطى .
- 3 - جۇنگۇ خلىق ازادلىق نەرىيەسىنىڭ خىتاب نامىسى .
- 4 - دۇنيا خلىقچىل ياشلار بىرلەشمىسىنىڭ 2 - قىتەلىق يىپىن قىرارى .
- 5 - خلىق قەرىبەلىنى عبدالغنى بىچار . ح . دىنىسېروف ، د . تۇرەمخەتتى .
- 6 - اقون تاڭچارنىڭ مۇمىن تارىخى .
- 7 - سىمىڭ باھەن (شىعەر) - زىق .
- 8 - بېگىشىدىن اۋچور (شەر) - كىبىر نىپىاز .
- 9 - مەنزىل چىغىڭدا (شىعەر) - ح . جبار .
- 10 - قالغىچ ، يىلان ، ياچىبىگ (مەسئەل) - خ . تاپىب .
- 11 - تىشكىلات خېبرى .



نويابر نىڭ اولوغ كۈنلىرى

يېڭى زامان تارىخىغا ۋە ئۆز تارىخىمىزنىڭ يېڭى بايلىقىغا ئىنتايىن مۇھىم بولغان ۋە ئىنسانلارنىڭ ئىختى-سەدىتى جەھەتتىن نوياپر ئايدا غايىب زور غلىد-
 بىلەرنىڭ قولغا كەلگەنلىكىنى كۆرىمىز . پۈتكۈل بەر يۈزىدىكى تەڭلىك « ۋە
 « بختلىك » دەپ قوزغالغان جانلارنىڭ ھەممىسىنى موشو ئايدىكى مۇقدس ئوينى ئوينىماي
 ياكى شائىلىق كۈنلەرنى ئوبلايمىز قىلمايدۇ . بىز مۇ دۇنيادا « تەڭلىك ، بختلىك »
 ھەم كۆرەشكۈچى ئىنسانلارنىڭ بىر قىسمى بولغىنىمىز ئۈچۈن دۇنيانى ھەممىتىلىك كۈنلەرنى
 تەسلىپ ، بختىمىزنىڭ ئېشىكىنى ئاچقان كۈنلەرىمىزنى بايرام قىلماي تۇرالمىمىز . نويا
 برنىڭ بىز تەسلىيدىغان ، بىز بايرام قىلىدىغان كۈنلىرى تۈۋەندىكىلەر:

7 - نوياپر

گەن خەلقلەرنى ئازاد قىلىپ ، اولارنىڭ ۋەتەن
 نى جەنۇبىي ئامېرىكا مۇستەملىكىسى بولۇپ
 قىلىشىدىن ساقلاپلا قالماستىن ، بەلكى
 سوۋىت ۋەتەننى بىردىن - بىر يېڭى تو -
 زوملۇك ، مەنزى دۆلەتكە ئايلاندۇرۇپ ،
 جەنۇبىي ئامېرىكا ئارخىپقا چىققان ھازىرقى -
 نىيەتتە فاشىستلارنىڭ ئوتى - بىلاسىدىنمۇ
 ساقلاپ ، جەنۇبىي ئامېرىكا ئۇرۇشىنى يوق
 قىلغۇچى داڭدار قىر تىك دۆلەت دە -
 رىيەسىگە ئايلاندى . سوۋىتلەر ئىنقىلاپ -
 قىنىڭ خۇددى بىر ئىنقىلاپ ياشىغان خەل
 قىنى تىكىل قىلغۇچى مىللەت تارىخىدا كۆ
 رۈلمىگەن دۆلەت ۋە ئامراق بىلەن يا -
 شاپ ، ئۆز ۋەتەننىڭ گۈللىنىشى ، دۇنيا -
 تىنچلىقىنىڭ كۈچۈيىشى ئۈچۈن نەزىمىدۇر -
 چە ئۆزۈمگە ئەمگە كىلىنىشى بىلەنلا ،
 كۆرۈلمىگەن بختىمىزدا ئازادە ياشىماقتا .

7 - نوياپر روسىيە خەلقى ھەم او -
 نوڭ بىلەن بىرلىكتە دوست ۋە قېرىنداش
 بولۇپ ياشىغان خەلقلەرنىڭ ئازادلىق ئۈچۈن
 نەچچە يىل قەربمانلارچە كۆرەش قىلىشى
 نەتىجىسىدە ھاكىمىيەت سوۋىتلەر قولىغا
 ئۆتۈپ ، ئۇ بەردىكى خەلقلەرگە (70
 دىن ئارتۇق مىللەتلەرگە) حەقىقىي بخت -
 سەادت ئېشىكى ئاچقان كۈندۇر . 2 -
 ئورلۇك قىلىپ ئېتىقاددا 7 - نوياپر 1917 -
 يىلى اولوغ ئۆكتەبىر سوتسىيالىستىك ئىن -
 قىلابىنىڭ غەلبە ئېشىپ ، بورژۇازىيە
 ھاكىمىيەتنى پاچاقلىنىپ ، ئورنىغا ئىشچى ،
 دېھقانلار ھاكىمىيەتنى ئورنىتىۋالغان تارىخى
 غلبە كۈندۇر .
 لىنىن - ستالىن رەھبەرلىكى بىلەن يې -
 كىپ ، ئوتتۇرىسى گۈللۈنۈپ ئاتقان بوز -
 قىلاب ، بالغۇز روس ۋە باشقا ئېزىل -

چى ، مظلوم ئەللىرىك ھامىسى بولدى
 ۋە بولماقتا . فقط بېقىنى فاكتلارنى
 آغاندا ، غەربدىكى فاشىزىم بلابى ، آ
 نى سوويت دولتى باشلىق دىغ قلىنىپ ،
 پاروۋادا نورغون دولتار خلقچىلىق بىختى -
 سەدىنىگە ايگە بولدى . شونۇگدەك ،
 سوويت دولتىنىڭ قربان بېرىشىدىن يانماي
 شرق خلقىغە زور غەخورلوق قىلشلىرى
 نىتىجىسىدە ياپون فاشىستلار ۋە تار - مار
 قلىنىپ ، مانجور ۋە ملىيونلىغان خىتاي
 خلقى فاشىزىمنىڭ بلا - قضا سېدىن
 خلاص بولوب ، حقىقى آزادلىق بولماقتا
 چوشتى .

شونۇڭ اوچون حاضر دولتادىكى نور
 غون خلقچىل ۋە ترقى پرور مەلىكىتلار
 (ئەللەر) سوويت دولتىگە چىن محبت
 باغلاپ ، اونۇڭ اجرالاس بېقىن دوستى
 بولوب ، بىر - بىرىگە ياردەم ۋە ھەمكار
 لىق قلىش بلەن اوزلرىنىڭ بىختى ۋە دۇنيا
 تىنچلىقى اوچون بىرلىككە گورەش اياپ
 بارماقتا . دۇنيا خلقچىلىق كوچى سوويت
 دولتى بلەن مەركىزلىشىپ ، تىنچلىق اوچون
 بولغان چەن كورەشىدە سوويتلار ساپوزى
 اساسى رولى اوپىنماقتا .

حاضر ، « بتون دۇنيا ، سوويت دولتى
 نىڭ قەدىمكى پىلان ۋە سىياسى بارلىق خلق -
 لىرىك نەڭ حقوقلىغىنى تونوشقا ۋە اولار
 نىڭ آزادلىق ھەمدە مستقىللىغىنى حرمت قىلىش
 قا اساسلانغان ، اونۇڭ سىياسى سىدال -
 لىك ايگە ئېلىنىشى ۋە ئېشىشىچ امكانىنىڭ ايگە
 بولدى .

سوويت اتفاقى ارن سىياسىگە ، تىنچلىق
 ۋە خونسزلىك سىياسىگە ، خلقلارنىڭ
 حقوقى ۋە دۇنيانى سىياسىتىگە كەلگۈچى

اوكتەبر سوتسىيالىستىك انقلابى بار -
 غوز سوويت خلقى ، سوويت مەلىكىتى او -
 چونلا شونداق زور امپىرىيالىك انقلاب
 بولوب قالماستىن ، او ، دۇنيا عاجز ئەللىرىنىڭ
 بىخت - سەدىنى اوچونمو زور فايدىلىق
 تاثير بەرگۈچى خلق آرا خراكتىرگە
 ۋە دۇنياوى امپىرىيىگە ايگە اولوغ انقلاب -
 دور . اونۇڭ خلق آرا خراكتىرى شوكى :
 ھاكتەبر انقلابىنىڭ غلبىسى كىشىلىك
 تارىخىدا توپىدىن بورولوش ، دۇنيا كاپى -
 ئالىزىمىنىڭ تارىخى تىقىرارىدە توپىدىن
 بورولوش ، دۇنيا يوقسوللارنىڭ آزادلىق
 ھەركىتىدە توپىدىن بورولوش ، بتون دۇ
 يادىكى ئىزىمگۈچى كوچىلوكنىڭ كو -
 رەش ارسوللارى ۋە ئىشكىلات پورمىللىرى -
 دا ، تورموشىدا رە ئرادىتسەلەردە ، مەدە -
 يتىدە رە ئىدىئالوگىيەسىدە توپىدىن
 بورولوش دېمە كىمور ، (ستالىن) .

بو انقلابنىڭ دۇنيانى امپىتى - او
 نۇڭ جەھانگىرلىك نوزومىنى اوزوش ايشىپ
 مەبر مەلىكىتنىڭ اولوغ پوچىنىدىن (كەش
 خىدىن) ۋە جەھانگىرلىك مەلىكىتلەر او كى
 ئائى اچىدە سوتسىيالىزمنىڭ بىرىنچى اوچى
 غى بولوشىدىنلا عبارت امس ، بلىكى
 اونۇڭ جەھان انقلابىنىڭ بىرىنچى باسقو
 چىنى (انا پىنى) ۋە بو انقلابنىڭ
 تىخىمو اوج اياشى اوچون كىرەك بولغان
 قورەنلىك بازىنى ئىشكىل قىلىدىنمو عبارت
 دور « (ستالىن)

راس ، دىگەن اوكتەبر انقلابى بىلەن
 موجود بولغان سوويت مەلىكىتى دۇنيا
 انقلابىنىڭ - دۇنيا خلقچىلىق كورەشىنىڭ
 قورەنلىك مىنپىسى ، خلقچىل ئەللىرىنىڭ ئايد

مىمىو صادق بولوب ئېلىشىغا شېبە لېنىش
 اوچون ھىچ قانداق اساسى يوق .
 (ستالىن) .
 سوويت دولتىنىڭ بىزلىرگە قىلغان دور -
 مانه ياردىمى نەھىتى كوپ . بو ، پوتون
 مەلىكىت خلقىغە معلوم . شونۇڭ اوچون
 بىزلىر ۋە بو اولوغ بايرامنىڭ 30 - يىلى
 خىتاي چىن قىلمىزىدىن مېارە كىلەپ ، بو -
 نون سوويت خلقى ۋە اونۇڭ بارلىق كو

رەشچان باشلىرىغا سەپەسى سلاملىرىمىزنى
 بوللايمىز .
 بەگسۇن ! دۇنيا بويى اوج ايلپوا -
 قان حقىقى خلقچىلىق !
 يوقاسون دۇنيانىڭ عكس ھەركىتى
 قارا كوچلىرى
 كوچەپسۇن شرقى نور كىستان خلقى
 نىڭ سوويت خلقى بلەن بولغان ابدى
 دوستلىقى !

10 - نويابر

بوگونكى 10 - نويابر - بتون
 دۇنيا خلقى آرا خلقچىل باشلار كورەيدور .
 دۇنيا انسانلارنىڭ گىگانت قىسمىنى
 ئىشكىل قىلغان باشلار ازاد ۋە حقوقلوق اينى
 سائىلار بولماقتا بولسا بو باقتا نورسۇن
 اولار كاپىتالىزىم دۇنياسىدا اوزلرىنىڭ
 ئىگىلىكىنى ضرورى حقوقى ۋە ضرورى
 تورموش مستىياسىنىمۇ حل قىلماي ،
 بلىكى جەھانگىرلار ۋە اوزلرىنىڭ اوستىدى -
 كى مستىد ئەزگۈچىلەر طرفىدىن ئە
 ماى ايزلىپ كەلدى .

معلومكى باشلار مستىلەسىنىڭ ھەممى
 سىياسى مستىلە ، خىزمت ، نورموش ۋە
 پام مستىللىرىدور . بىرىنچى دۇنيا اورو
 شىدىن بوگونكىچە 30 نەچچە يىللىق دور
 گە قارايدىغان بولساق ، دۇنيانىڭ كوپ
 پىرىدە باشلار مستىلەسىنىڭ تونجوقوب
 حل بولماي كەلگەنلىگىنى كورەيمىز .
 مثلاً : دۇنيا جەھانگىرلىرى مستىلەگە
 ئالىشىپ ، توغدورغان بىرىنچى چەن او
 روشىدا 7 ملىيون كىشى اولگەن ، آز
 گەندە اونۇڭ 5 ملىيونى التە باشلار .

بىرىنچى دۇنيا فرغىچىلىق اوروشىنىڭ چىرا
 خىنى (قالدىرغان يامان نەئىرى)
 بلەن او كىشىلارنىڭ اولگەنلارنىڭ تومەنلىگەن
 سانى التە باشلار . چەن اوروشىدىن
 كىيىن اولوغ سوتسىيالىستىك انقلاب غلبە
 سى بلەن باشلار مستىلەسى سىس سىس
 دە حل بولغان بولسىمۇ ، قانداق كوپ -
 چولوك بىلەن يەنە حل بولمىدى . جەھ
 گىرلار باشلارنى دۇنيا اوروشى توگىلە
 دە سىلەرنىڭ مستىلەگىلارنى بىخت بلەن
 حل قلىپ بىرىمىز ، دەپ ، فرغىچىلىققا
 اوچراتقاندىن كىيىن ھم باشلار احوالى
 تىخىمۇ ايشىرلاشتى . اولارنىڭ سىياسى
 حقوقى حل بولمىدى . فرانسىدە 18
 ھىكى باشلار سايلام حقوقىدىن محروم
 بولدى . ارىيەدىكى باشلارغۇ بو حقوق
 دىن بوتونلەي چەندە بولدى . باشقا
 جەھانگىر ۋە قارام مەلىكىتلەردىمۇ باشلارنىڭ
 سىياسى حقوقى قولغا بىرىلمىدى .

اوقوش ۋە ھنر ايشى مستىللىرىمۇ
 حل بولمىدى . مثلاً : كوپ دولتلىردە ،
 خصوصاً مستىلەگەندە ايشى دەقان باش

احوال دوتيا باشلارنىڭ مەركىزى اورگان تەشكىل بىرلىكتە كورەش ايلبىب بىرشنىڭ لازىملىقىنى قەمى ميدانغا قويدى . شونوك بىلەن دوتيانىڭ ايلغار باشلىرى 1945 - يىلى 29 - اۆكتەبرلۈندۈرۈلدى . دوتيا باشلارنىڭ كۈنگۈرۈسىنى چاقىرىشنى اعلان قىلدى . بۇ چاقىرىقنى بىتون دوتيا باشلىرى اوز حقوقلىرى اوچون بىرلىش دەپ قەمى قىلدى بىلەن قىبول كورۇپ . 40 مىليون بىلش (بونوك اچىدە قىلار موبار) بىر ايفىزىدىن اواز بەردى . وە بۇ كوز گرىپس كورسۈنۈلگەن وافتىدا لۈندۈندا اچىلدى .

نتىجىدە دوتيا خەلقچىل باشلارنىڭ بىرلەشمەسى (بىرانسىيەسى) - مەركىزى اورگانى قولۇپ ، فاشىزىمنى يوقۇ - توش ، دوتيا ملتارىنىڭ بىرلىك ، بىرلىك ئىگىلىكىنى قولغا كەلتۈرۈپ ، حەقىقى خەلقچىلىقنى دوتيا بويىچە قىتاپ ياپىنوزوش ، شونوك بىلەن ياشلار مىستىلەسىنى توغۇ - رى وە تولۇق خەلقچىلىقنى چقاردى .

2 - جەھان اوروشى سوويت خەلقىنىڭ خەلقچىلىق رولىنى اوينىشى بىلەن خەلقچىل ئەللەرنىڭ غەلبىسى چىسا بىغانامە لاندى . غەربدە فاشىزىم تار - مار قىلىندى . ارقىدىنلا خەلقچىل صفىنىڭ غەلبەسى بىلەن شەرقىدە ياپونىيە فاشىستارىمە وبت - چت قىلىندى . بو تارىخدا كورەلىكەن چوڭ كورەشە ياشلارمە نورغون قىزىل - لىرىنى بەردى وە نورغون تارىخى خىزمەتلىرى كورسەتتى . شو - نوڭ بىلەن ياوروپادا پواشا ، گېرمانىيە بىر قىسمى ، چىنخاسلاوا كىيە ، بولغارىيە

ارى بىلەم ايلش ، كىسب مەكتىبلىرىدە خەلقچىل پورسىتى وە خەلقچىلىق ئىگە ئەمەس . بىر وافت بوخارىست دارالفونۇبىدا بىتەشەب چاققان ايكى مەكتەپلىرىنى تەكشۈرگەندە ، اولۇڭ اران بىرى دىھقان بالىسى بولۇپ قالغانلىرى ساب يوقىرى قاتلام بالىلىرى بولۇپ چاققان . سىناستىك 80 - مائقا قارىغاندا رومىنىيە خەلقىنىڭ 80 - 90 پوروتسىنى ساوانسىز بولۇپ چاققان . البتە بونوك 50 - 60 پوروتسىنى ياشلاردور . بولغارىيەدەمە احوال شو .

اقتصادى (خىزمەت قىلش ، كۈن كۈرۈش ، بىرلىك خىزمەتتە بىرلىك مەشائىلش) مىستىلەسىگە كەلسەك ، اومو خەلقچىل بولۇش بولۇپدا تورسۈن ، بىلكى تىخىمە وە جەمىيەتتە تۈس ايلبىب ، ياشلار تورموشنىڭ خەلقچىلىق خەلقى - زارلىقىنى تارتىپ كەلدى . كاپىتالىزىم دوتيا بىلەن بىرلىك جەھان او - روشىدىن كىيىن (1932 - 34 -

يىلغىچە) خەلقچىلىق سۈرگەن دەشتە كىيىن زىسەدا اشىسىزلىككە اچرىغان كىشىلەر 30 مىليون ، دىھقانلار بىر قانچە مىليون بولۇپ ، اولار كورەمەكەن سەرگەرداز چاققان قالدى . بو ساننىڭ 7 - 10 مىليونى البتە ياشلاردور .

فاشىزىم خەلقچىلىقنى توغۇلۇش بىلەن دوتيا باشلارنى ھەر - بىر مىستىلەدە يەنەمە تىغىر كۈنلەردە قالدى . اولۇڭ ارىستىدە ياشلار اددىنىقى . جەھان اوروشىدىن نچە خەلقچىل بولغان 2 - جەھان اوروشىنىڭ اوتتۇرا كوردى . بو وافتقا كەلگەندە ياشلار مىستىلەسى ئىنتايىن كەسكىنلىشىپ ،

رومىنىيەگە اوخشاش بىر قانچە بىرلەردە خەلقچىلىق خەلقچىلىق قورۇلۇپ ، اولۇڭدىكى ياشلار مىستىلەسى توغرىسى خەلقچىلىق مائقا . يالغۇز بولغارىيەدىمە مىستىلەسى ، خەلقچىلىق بىلەن بىرلىك بولۇپدا تورسۈن ، خىزمەتچىلەر بىتەشەبە وە مائقا . بىر اصلا خەلقچىلىقتە 150 مىڭ يەردە بىرلىك دىھقانلار بىلەن بىرلىك تەمىن قىلغان . 150 مە دىھقان اورتا حساب بىلەن 3 - 4 گىكتاردىن يەردە بىرلىك بولغان . ياشلار اوچون 205 قىتەم كىسب مەكتىبى (كورسى) اچقان . 13 يەردە مىخائىلىق مەكتىبى اچقان . 23 يەردە دىھقانچىلىق اورتا مەكتىبى اچقان . 57 يەردە دىھقانچىلىق مەكتىبى اچقان .

س س س ر دا ياشلار مىستىلەسىنىڭ خەلقچىلىق خەلقچىلىق توغۇرۇلۇق بو قىسقا مائقا يازمىساقمۇ ، او ، ھەممىگە روشەن . شوندىمە خەلقچىلىق كۈپ بىرىدە ياشلار مىستىلەسى بىلەن خەلقچىلىق كىتەپ بارىدۇ . يەنەدا آمىرىكادا 5 مىليون اشىسىز ياشلارنىڭ بارلىقى مەلۇم بولغان . بو خەلقچىلىق وە باشقا بىرلەردەمە كۈپ . گرىتسىيەدە خەلقچىلىق ، آمىرىكا جەھانگىرلىرى وە اچكىكى خەلقچىلىق چىلەر ، فاشىست غەلبەسى ئىلەمىدىن اولگەن ، قامالغان ، خەلقچىلىقنى قىيىن قىلغاندا قالغان ياشلارنىڭ سانى 84 مىڭغا يەتكەن . خەلقچىلىق ياشلار بىلەن بىرلىك مىستىلەسى ھىندىستانغا وە كىيىن ئىمپىرىيە ، اورۇدىكى ياشلار مىستىلەسىنى تەكشۈرگەندە شونداق احوال كورۈلگەن : او

يەردە ياشلار بايلىقى چىقىدىنلا ئىشەشكە مەجبۇر . كۈنىگە 10 سائەت ئىشلەپ ، اران بىر چىنە گورۇچكە لايىق خەلقچىلىق ايدۇ . خىزمەت شەرتىنى تەمىن ايدۇ ؛ مائقا : تېرە زاروتىدىكىلەر تىزىغىچە سولۇش ، كىسلانا لارغا كىرىپ اشىمەكەنلىك بىلەن ياشلارنىڭ تىرىلىرى سويۇلۇپ ، اوپەردە ھەر يىلى 3 مىليون آدمە خەلقچىلىق بىلەن اولىدىكەن . خەلقنىڭ اورتاچە بىشى 25 يىلدىن اشىمەيدىكەن . بىنە ياشلار سىياسى خەلقچىلىقنى اوچون اوپوشۇش ، ئىشلەش پورسىتىگە ايدىگەن . اولاردا مەكتەپ ساغىنلارنىڭ تەقىبى ، ساقىشى تىزىشى ائىتىدا ياشلار . يوقارلىق احوال مائالا وە بىر مائارىپمە كورۈلگەن .

شونوك اوچون خەلقچىلىق ياشلار بىرلەشمەسى مىستىلەكە ئەللەردىكى ياشلارنى « اوز دولتىگىزدە اوز خەلقچىلىقنىڭ اوچون قاتتىق كوروشىڭلار ! » دەپ چاقىرىپ اولارغا تەشكىلى كورەش يول - يورۇقلىرىنى كورسەتتى . ھەمدە ئەنگىلىيە ، فرانسىيە ، گوللاندىيەلەرگە « مىستىلەكە كىيىنكى ياشلارنىڭ قىزىلىپ او لوشىگە سىزلىرىنىڭ دولتىگىز جەنابكار ! » ياشلار ، بو جەنابتىدىن سىزلىرمۇ خەلقچىلىق ، سىزلىر اوز دولتىگىزلىرىگە تەشەببۇس كورەش قىلىڭلار ! » دىگەن بىلدۈرۈشنى بەردى .

1947 - يىلى اوغۇست ايدا خەلقچىلىق ياشلار بىرلەشمەسى چىنخاسلاوا كىيىن بىرلىك مەركىزى پراگادا دوتيا باشلارنىڭ مائالا مىستىلەسىنى ارنىكوزدى . بو يىلدا ياشلار يالغۇز خەلقچىلىق



دېلا مەكارلىق ، بىرلىكنى قولغا كەلتۈرۈش ئوروش اشپىنى قەلبىدى ، بىلكى ئىدىيە ۋە سىياسى كورەش طرفلاردىنمۇ اوز آرا فېئوداللىق ، خلى ياخشى فرارلارغا كېلىپ ئىلىپ ئالدى — مستەملىكە ۋە بىرىم مەملىكە ئۇلارنىڭ كورەشلىرىگە ياردەم قىلىش ، دۇنيا غەسكس العر كىچىلەرگە قارشى كورەشنى تېخىمۇ كۈچەيتىشنى بەگۈلدى ۋە تۈبەندىكى مراحىبەتنى چىقاردى : « بىز ياش ، بىز تىنچلىق خاھلايمىز ، بىز ، ھەممەز اوزبەزنى خىلقلار آرا سىغىلا ضدىيەت اوروغىنى چاچقۇچىلارغا قارشى كۈتۈرەيلى ، ياش اولادلىرىنىڭ مەنەئى ، تىنچلىق ۋە عدالتلىك اوچون كورەشكۈچى بىتون دۇنيا خىلقچىل ياشلار بىرلەشمەسپىنى بەنېمۇ مستەملىكىلى ۱ »

دېمەك ، دۇنيا ياشلىرى اوزلىرىنىڭ مەركىزى اورگانلار آرقىلىق كۈنسىپىرى بىرلىشىپ ، دۇنيا بىرلىك ۋە خىلقچىلىق اوچون غالبىبانە كورەشمەگە .

اوزبەزگە كەلسەك ، فەول ئىقبىلا بىلىن كىيىن 2 ، 3 بىيل ياشلار مەملىكىسى حل بولغاندەك بولسىمۇ ، كىيىن ياشلار بىتون مەملىكىدە حقوقسزلىق بىر قىيىن — قىستادا قالدى ، قامالدى ، قىرىلدى ، قودوقلارگە تاشلاندى ، خار لاندى ، زار لاندى . فقط 12 — ئو ھابىر مىلى آزادلىق ئىنقلابىمىزنىڭ غلبىسى بىلەن ئىلى ، ئالتاي ، تارىباغتاى ۋە بىلايتىلەپ رەئىسكى ياشلار مەملىكىسى چوقۇم حل بولۇش بولمىغا چۈشتى . بوويلايتاردىكى بىز ياشلار اوزبەزنىڭ ئىقبىلابى مەكانىمىز بولغان « ئىنقلابچىل ياشلار ئىشكىلانى » مەزنى

قورۇب ايلېب ، سېلىسى حقوققا اىگە بو لوش بىلەن خلى ھم اوزبەزنىڭ بىختى — سعادتى اوچون اشلىش پورەيتىگە اىگە بولدىق ، خىزمت قىلىش . بىلىم ايلېش ، تورموشنى ياخشىلاش مەسئىلىلار بىمىزنى كۈندىن — كۈنگە ياخشى حل بولۇش قا قاراب ماگدى . حاضر گەب قالمىش 7 ويلايتىدىكى خىلقىمىز ۋە ياشلار بىخت — سعادىتلىك كۈنگە ايلېب چىقىپ ، دۇنيا ياشلارنىڭ خىلقچىل كۈچىگە كۈچ قوشۇشدا قالدى . حاضر 7 ويلايتىدىكى ياشلار بىمىزنىڭ مەسئىلىلەرى حل بولۇش بو ياقدا تۈرسون ، اولار بوگون فائىتىق تېررورلوق دەشەتنى استىدا قالدى . شونوك اوچون دۇنيا خىلقچىل ياشلار بىمىزنىڭ بىر قىسمى بولغان بىز ئىنقلابچىل ياشلار ، دۇنيا خىلقچىل ياشلار كۈنى بولغان 10 — نوپبارنى خايطارلەش بىلەن تۈبەندىكى اىك مەھىم اىككى وظيفەنى اىچە را قىلىشىمىز لازىم .

1 — بىتون ياشلار تېخىمۇ كۈچ چىقىرىپ ، اولكەمىزنىڭ بوگونكى سىياسى مەسئىلىسىنى خىلقچىل روھى بىلەن حل قىش كېرەك . خىلقچىلىق بولغاندىلا ، ياشلار ئىك سىياسى مەسئىلىسى حل بولۇپ ، شونوك بىلەن قالغان مەسئىلىلەرمۇ حل بولىدۇ .

2 — آرىمىزغا ، مىلى ، قىيىلەرى ، مەلەرى زىددىيەت اوروغىنى چاچقۇچى غەسكس العر كىچى ۋە زىپانداش غەسكسورلار ئىرچىمىسېز پاش قىلىپ ، اولارنى تۈبە يلتىزدىن قورۇتۇپ تاشلاش بىلەن مەلئار بىرلىكىمىز تېخىمۇ كۈچەيتىش كېرەك . بو اشنى بىرسېكۈنمۇ ئەسەپىن چىقارماي

فېدا كارانە كورەش بىلەن اورۇندىشىمىز لازىم . چۈنكى ، بىرلىكىمىز قانچە كۈچەپ سە ، خىلقچىلىق اوچون قىلغان كورەش بىمىز شونچە تىز ، شونچە اوگوشلوق بىلەن غلبە قا- زىنىدۇ . بو قەرزى مەھىم وظيفەنى تىرلوق او تەش ، اوز خىلقىمىز ، اوز ياشلار بىمىز او

12 — نوپبار

بوگون — بىزنىڭ تارىخى اوزوارى رەبەزىدىكى بىخت — سعادىت جەننىتىگە اشپە- گىنىڭ اىچىلغان اولوغ تارىخى بايرام كۈنىمىزدۇر .

مەلۇمكى ، بىز نەھىتى اوزاق بىللار دىن بىرى خىطائى مەملىكىلەرچىلەرى ، استىباد ظالمەلار طرفىدىن قول بولۇپ ئىزىلېپ كەلدىق . ئىزىلا يانمىدىق ، كورەشچان بوويلارنىڭ ايزىنى بىسىپ ، آزادلىق اوچون نورغون كورەشلىرىمىز فېلىپ كەلدىق . شونوك اوچون تارىخىمىز بىزنىڭ بىر قانچە بېتى قان ، بولسا ، بىر قانچە بېتى شان ... بىزنىڭ كورەش بىمىزنىڭ كىيىمكى غالبىيەتلىك چىقىشى قومول ئىقىلابى بولۇپ ، جىك تىخىنى بەجەتلىپ ، آزادلىق بەرگەن بولسىمۇ ، لېكىن اوشك اشنى سەبەبىڭ مەكارلىقى ۋە فاجەئە بىلەن بوزولۇپ ، بوققا چىقتى . قىربان قانلىرى ئىزىغا اوتۇناتقان گۈللەر بىنە خىلقىمىز قان ۋە سوگە كلىرى بىلەن كومولۇپ ، خىلق پەريادى بىنە كۈتۈرۈلدى . اولوك اوستىدە گە تىخىنى اوجاك شىك قولغا ايلېپ ، خىلقىمىزنى غزا بىنىڭ تېخىمۇ اشپى تورلرى

چۈن فايدىلىق بولۇپ قالماستىن بىلكى خوتى يا ياشلارنىڭ كورەشلىرى اوچونمۇ فايدىلىق لىقۇر . قورۇب كەتسۇن ! قان اىچە مەظالېم ۋە زىددىيەت اوروغىنى چاچقۇچى افلاسارلا يەكسۇن دۇنيا ياشلىرى ۋە بىزنىڭ تىخىمۇ لىق ، خىلقچىلىق ، بىرلىك ، اوچون قىلغان خىقائى كورەش بىمىز !

بىلەن ايزىپ ، و طن خىلقىمىز تىرىك-لا مەنقرضلىكىمىز قانلىق او كىتائىغا ايداب ماگدى . بوچاغقا كەلگەندە خىلقىمىز او اوكىنى كوموشكە كېفەن ، ئەتىگە يا - شاشقا كىفېل تاپالماي قالدى . قوللوق مەنقرضلىكىدىن كۈرە آزادلىق كورەشكە قىربان بولۇشنى اعلا كورگەن خىلقىمىز نىڭ اىچىدىن اىلى خىلقى «ياشاش اوچون كورەش » نى كىفېل قىلىپ تەورىگەن بويسى آزادلىق كورەشكە اتلاندى . نەتىجەدە آرقا — آرقىدىن تارىباغتاى ، ئلتاي ويلايتلارنى آزاد قىلىپ ، مىلى آرمىمىزنىڭ غالبى قىملىرى اورومچى بو سوغىسىمىزنى اتلىغىلى تورغاندا ، خىطائى طرف بىلەن آرىمىزدا قىچلىق بىتم امضالېنېب ، خىلقچىلە اوچون كورەش اولكە بو بىچە ايلېب بىر بىلشقا بىلشلىدى . ئاندىن خىلقچىلنىڭ 7 ويلا بىتدە جارى بولۇشىغا غەسكس العر كىچىلەر فاشىستلارچە قارشىلىق قىلىپ ، اولكەمىز بو گۈنكى احوالغا ئوشوردى . شونوكىدە 12 — نوپبار ئىقبىلابى بىتم بولۇپ اولوك قىسە جارى بولۇشىغا ، قالمىش ويلا بىنلەرگە اريغونوش مەنئالى بولۇپ ،

لستىك كۈچلۈك اوستورۇپ ماڭدى .
 تىكلىكى چىتىدىن كىنگەندى چىكىدى
 رە يوقىدىن نوۋەنگىچە مستىكك بىرە
 قىقا ايلاندى .
 « اما » اوتوق بار ىردە كامچىلىق بار
 دىگە نەدەك ، تىكلا تىمەنك كامچىلىقى
 بار . خاقىمىز اوچون تىقىم قىلىدىغان
 تىقىم - سوغان ، بىخ مەجىزەلەرى تىقىم
 چىسالىمىز ، بىجىرىدىغان ايش ، قىزىتىدى -
 خان كورەشمارمو تىقىم ادىمەزدا ، او
 توق بىزنى مەروراندور گىدەك نە -
 مەس ، ەم اغان اوتوقلارغا مەرورلىنىپ
 قىلىش بىزدە يوق . شونۇدەك كامچى -
 لىق ۋە نوسقونلوقلارمو بىزنى بوشو
 تالمىدۇ . چۈنكى بىز قەرىمان بوويلار
 نىڭ غىرەت كەمەرلىرى بىلەن اوزىمەنك
 انقلابى پوتىلرەبىزنى قوشوب ، بىلىمەزنى
 نەپتى چىك باغلاب كورەش مېدانىغا
 چۈشۈك .

انقلابچىل يولداشلار ! بىز دوشمەن
 گە قارشى كورەشكە ، اوز كامچىلىق
 غىمەزنى پوتتورۇش كورەشكە بىكىپ
 كەلدۈك . موندىن كىيىمە مقرر بىكىپ
 ماڭىمىز . چۈنكى ايشىمىز حق . استىقالى
 مەز پارلاق ، بىرلىك قىرىتىمەزمۇ بار ، او
 تىخىمەمۇ اوسودۇ ۋە چوقوم اوستورۇمەز .
 شونۇك اوچون بارلىغىمىز تىكلا تى
 مەنك مقدس بايرىقى استىغا تىخىموز بىچ
 اويوشوب ، رەبىمەز يولداش سىف اللەبىق
 ايتقاندىك كورەشكە اغانا باسار چىقىمىنى
 اوستورۇپ ، ايك كام دىگەندە اىلىق
 كىرىمىمىزنىڭ 5 پروتسىنتىنى اوگونوش
 مانىرىالىغا ، بوش واقتىمەزنى پوتونلەي
 اوگونوش بولىغا صرف قلىپ ، تىكىم
 لانىمەنك كىلەر بىلقى خاطرە كۈنپىنى
 حتى بتون اولكە خلقىنىڭ طنطنە سىگە
 ايلانغىدەك اوتوقلار بىلەن قارشى اىلىش
 اوچون كورەش قىزىتايلى !

غربى شىمالى شىتاب مەدىرى جاڭ جۇ چوڭ افندىنىڭ
 1947 - يىل بۇرۇنچى سىنتەبۇرە بۇنىڭ و كىلەر بىمىز ۋە ما
 ون رەئىس احمدجان قاسىمى ۋە ماون ناظر رە
 حىمجان صابىر حاجىلەرگە يازغان خى
 ەم ماون رەئىس احمدجان قاسىمى ،
 ۋە ماون ناظر رحىمجان صابىر
 حاجىلەر نىڭ اوزوڭغا يازغان
 جەاب خى

(بىنگە موافق اولكولوك حكومت تىكىل بولغاندىن كىيىن 7 وبلايىدە بىمىز
 فلچىلكەمۇ اجرا قىلىمىدى . خلقىنىڭ حىقانى طلبىلرى رەد قلىنىپ ، خلقىلارغا قارشى

حرىكت اوج ايشقا باشلىدى . اولكولوك حكومت تر كىيىدىكى و كىلەر بىمىز ەربىر جەت -
 دىن عىكس احر كىچىلەر طرفىدىن قاننىق قىلىدى . احوال منا مونداق كەسكىن اقطە گە
 بىتىب ، بىم نولوق اجرا قىلغىنلاردىن ماون رەئىسەز احمدجان قاسىمى ، ماون ناظر
 رحىمجان صابىرى باشلىق اولكولوك حكومت تر كىيىدىكى و كىلەر بىمىز غولجىغا قايتىپ
 كەلگەن ايدى . بولارنىڭ قايتىپ كىلىش مناسىتى بىلەن مەركىزى حكومت و كىملى
 ۋ غىربى شىمال شىتاب مەدىرى گىنرال جاڭ جۇ چوڭ افندى ماون رەئىسەز احمد
 جان قاسىمى ۋە ماون ناظر رحىمجان صابىرلەرگە علاھىدە خىت ئىۋەتكەن ايدى . اونىڭغا
 احمدجان قاسىمى ۋە رحىمجان صابىرلەر جواب خىت يازدى . بو تارىخى جىتار توبىدە
 تولوق كورسوتولۇدۇ .

(تىرىدىن)

اعضا ۋە ماون رەئىس احمدجان افندى ۋە اعضا ەم
 ماون ناظر رحىمجان افندىلەرگە !

سىز ايكى ، افندىلەر اوشبو اى -
 نىڭ اچىدە كوروشمەي كەتدىڭىلەر ،
 دىمەك بتونلەي بىنىپ كىتىش قىياقتىدە
 بولدىڭىلەر . وضعىت اوز گورۇپ بىرەس
 قوچقا بىتىپ قالغاندا قابتورۇپ اىلىشقا
 مەكىنسىز دە كىمۇ تورۇدۇ . لىكىن مەن بو
 قوشىدىن ساقلىنىشنى ۋە تىنچقنى ساقلاپ
 قىلىشنى اڭ سەبەبىم بىلەن امىد قالمەن
 شونۇك اوچون مەن سىلەرگە قارىتاڭ احرى
 چىك فلەمەك دعوتىنى ارختورماي بول -
 مايدۇ .

1 - مېنىڭ يول قوبوشوم ۋە صېر
 لىگىم ، مەركىزنىڭ نەمىرگە بىنا شىك
 چاڭغا كىلىشىدىكى ۋە ظىفەم بولسا ،
 مەركىزنىڭ بەلگۈلەنگەن « تىنچلىق ، بىرلىك ،
 خلقىچىلىق ، انىفالىق » دىگەن سىياسىتىنى
 يوكسەلدورۇپ ، شىك چاڭدىكى ەربىر
 ملت قىرىنداشلار اوچون اوزون يىللار
 دىن بىرىكى سىياسى ايزاشنى پوفوتوش
 دىن عىبارتدۇر . شونۇك اوچون تىنچلىق

بىمنى مصلحت قلىپ توزوش واقتىدا
 اڭ اوۋال مەركىزگە و كىل بولۇپ اوز
 لىگىدىن مەركىزنىڭ شىك چاڭ خلقىغا بى -
 رشكە تيارلىغان قانۇنغا موافق حىقۇقلار
 نى ەبىچ بىر اىلىپ قالماسدىن شىك چاڭ
 خلقىغا بەردىم . مەركىزنىڭ شىك چاڭ خا
 قىدىن امىد قلىدىغان ۋە طلب قلىدىغان
 نرسىسى بولسا ، فقطغىنە « وطنىنى ەما
 يە قلىش » دىگەن بىر شىرتىدىن عىبارت -
 دۇر . مەركىزنىڭ بو مقصىدىنى سىز ايكى
 افندىمگە ۋە بتون اولكە قىرىنداشلارگە
 آشكارە روشدە بىرنچە مەرتبە اوختورۇپ
 اونكەن ايدىم . سىز ايكى افندى البتە
 اونوتوب قالغىغان بولسىڭىلەر كىرەك .
 تىنچلىق بىم امضالىنىپ اولكولوك حكومت
 قايتىدىن تىكىل قلىنغاندىن كىيىن تا -
 حاضرغىچە مەركىزنىڭ شىك چاڭغا قارىتا
 توتقان سىياسىتى فقط اوز گەرگىنى يوق
 ەم ايدى اوز گەرمدىدۇ . بو بولدىدىن
 اوتوق كۈنلردىن بويان تىنچلىق بىمنى

صدافتك بىلەن اجرا قىلغان تورلوك فاكتە
 روم اونىغا يولاندىك دەپل بولالايدۇ .
 بو بىر يىلدىن ارتۇق كۈنلەر ايچىدە غول
 چا طرف تىنچلىق بىتمىنى فقط عملگە آشور
 مالى بىلكم ھەر بىر جايدا اوزىنىڭ فوق ال-
 عادەلك سىياسى قىسدارىنى افادە قىلماي قالا
 مەيدى . اما ، مەن مەزكۇر بەلگولەنگەن
 سىياسەتتىن تولۇق ھەل قىلىش اوچون
 و بىتون اولكە خالقىمىزنىڭ بىردەك ارضو
 سىنى اعتبارغا ايلىپ اڭ چىكىگە بەت-
 تەن يول قويوشوم و صېرلىگەننى آيلاس
 دىن چىقىرىپ غولجا طرفنىڭ چوشونوب ،
 بولداق خىطاش ايلىپ ، بېرىش اصولىنى
 اوز گەرتىشىنى شونوك بىلەن ائىدى تىنچلىق ساقا-
 لاب قىلىش خىلقىمىزنىڭ فائىدە — منفعىتىنى
 آشوروش مقصدىگە بىتمىنى كۈتكەن ايد-
 دىم . لېكىن غولجا طرفنىڭ پوزىتسىيەسى
 ايلگىرى — آخىرى مېنىڭ اويىلغۇنۇمنىڭ
 عكسچە بولۇپ كەلدى . حاضر سز ايد-
 كى ائىدىلارنىڭ . قايتىدىن اويىلغۇنۇشىڭىز
 گە قوللانما بولوش لۇچون بىر نەچە نەس
 بىتە ، بىم فاكتلارنى كەلتۈرۈپ اوتىدە ك
 چىمان :

بو بىر يىلدىن بېرى تىنچلىق بىتمىنى
 غولجا طرف صدافتك بىلەن اجرا قىلىپ-
 دى . بولۇپمۇ 10 — مادىسى بىلەن
 قوشۇمچە 2 — سېنىڭ حېرىي اشلارغا
 مناسىبتىك توختا رېنى اجرا قىلىغانلىقى
 بىتون خىلقنىڭ بىلگەن فاكتلار بىدور . بون-
 دىن تاشقىرى سىياسى جەھەتتە ايلى ،
 چۈچك ، ائى 3 رېلېنى يالغوزلا
 اولكولوك حكومت بىلەن بولمىدىغان تۈە
 ھىرا مناسىبتىنى اوز جايغا كەلتۈرمەيلا

قالىدىن ، بىلكم مەزكۇر بىلەن بىر
 طە مناسىبتىك پوچتا — تىلگىرام تاموژ
 بېجى و عدلىيە قىتارلىق اشلارنىمۇ ھەم گو
 روپىنىڭ قىرارى بويىچە اجرا قىلىدى .
 بو تورلوك فاكتلارنى سىز لگە نورغون
 قىتم ايتىپ اوتكەن ايدىم . شونداق بول
 سىمۇ ، لېكىن باشدىن آخىرغىچە ايفىز
 بىلەن ايتىپ كەلگەن بولساممۇ اونىڭدىن
 اوتكۈر ھېچ قانداق چارەنى قوللانمىدىم . منا
 بونىڭ بىلەن تىنچلىق ، اتفالىق اوچون
 مېنىڭ كە گچىلك صېرلىك بىلەن يول قويغۇ
 لىغەننى كۈرگىلى بولۇدۇ . بو بىر نەچچە سېدور .
 چۈچەك فاجىئەلك واقىئەسى و درر بول
 جىن فاجىئەلك واقىئەسىنى تىنچلىق بىتمىنى
 بوزغان حر كىتار ئەمەس دەپ ايتىلىلى
 بولالايدۇ . لېكىن مەن اونى فقط عادى
 واقىئەلەر قاناردا كۈرۈپ اونىڭ كىچىكىپ
 كېتىشىنى خالىمەيدىم . اولكولوك حكومت
 مچىسى سىز لرنىڭ فېكرىڭىزنى قبول قىد
 لىپ تىكشۈرۈش اومىگىنىڭىز قىلىشقا قىرار
 بولدى . تىكشۈرۈش اومىگىڭىزنىڭ خادىملىرى —
 مېنى تىدق قىلىپ اوندى ، لېكىن سىز ل-
 ھېلىغىچە اونى اجرا قىلماي اونى مەتسىز
 تاخر قىلدىڭىز . اما ، بو اشنى مەن
 بىغۇتە وقتىدا بىرەر سورىغان بولساممۇ
 ھېچ قانداق جېبورلوق بىلەن اجرا قىلدۇ
 روش اصولىنى قوللانمىدىم . بونىڭدىمۇ
 مېنىڭ تىنچلىق اتفالىق اوچون كە گچىلك
 صېرلىك بىلەن يول قويغانلىغىمنى كۈرگى
 لى بولۇدۇ . بو اېكچىسىدور .
 اولكولوك حكومت باشقىدىن تىشكىل
 قىلىپ غولجا طرفىدىكى اعضاء اورمىچى
 گە كاپ قىلىشقا ئىدىن كېيىن سىز ل

نىڭ قوللانغان پوزىتسىيەلىرىڭىز بىتونى
 ئىكرىك و بولسېزلىق بولوش بىلەن ،
 تورلوك قىش ، قورقۇنۇش اصولارى
 بىلەن جىمىت قورقۇنۇشوق ھالىغا كەل-
 مۈرۈلدى . و لېوتچىكاردىن چىقىشوق چىك
 نىڭ مۇقىملىك بىلەن اولتۇرلۇشى ، اوي-
 تور خوتون آلمان خىنسىلارنىڭ عىلابى-
 مېشى ، كوپچولوكنى بېغىب عدلىيە مە
 كىمە سېنى پرا كىند قىلىش ، آدم اولتۇر
 گەن گىزەككارلارنى مچبورلوق بىلەن ايد-
 ايب چىقىپ كېتىش ، ھىر بىر جايدا خىلقار
 نى اختيارا توتۇش ، خىلقارنى اوروش ،
 ملداز آراسىغا ادوت توغدىرۇش ، مان-
 نىڭ اېچىگە بولگۇنچولوك سېلىش ، اخىدا
 رىچە « خىتابلارنىڭ قوبۇرغى » « مالى
 منلىق » دېگەن ك بىدنامىنى ياخشى
 خىلقار گە چاپلاپ اونى عكومەتكە يىقىلاش
 تۈرۈپ اىقى ، منا موشونىڭغا اوخشاش نور
 لوك فاكتلار چۈدۈم ئايتى كوپ
 بولۇپ اونى ايتىپ تۈگەنگۈزۈدۇر .
 مەن اصلىدە حكومت مېدانىدا تورۇپ
 قانۇن بويىچە بولداق قانۇنسىز حر كىلەر
 گە جزا بېرىش و اونى مەن قىلىشىم لا
 زىم ايدى . اما مەن كوپ جايلاردا ھەم
 ھە اشرنىڭ كۈپۈبۈپ كەتمەسلىگىنى ايد
 قىلىپ ، بىر نورلوك نىصافى قىدا بول-
 سۇن كىسەل اورىدا كۈرۈپ مەكېن قىد
 كە گچىلك قىلىم . منا بونىڭا مېنىڭ
 تىنچلىق اتفالىق اوچون كە گچىلك صېر
 لىك بىلەن يول قويغانلىغىمنى تېخىمۇ رو
 شەن كۈرگىلى بولۇدۇ . بو اوچون بىر
 سېدور ،

غولجا طرفىدىكى تىشكىللار تو

روب « شىرقى تور كىسنان » دېگەن نامىدە
 كى حر كە رگە كىرىشى . دېمەك ،
 قوللانمىغان اصولى ، كىرىمىگەن توشۇ ك
 لىرى قالمايدى . بونىڭدىن مقصد قىسقا
 مەت اېچىدە تىشكىلانمىنى اشايتىپ اوزىنىڭ
 بىر طرفدارلىق مانا بولمەك قىلىش فوقلا
 عادە سىياسى قىدىنى وجودقا چىقىرىدىن
 عىبارتدۇر . لېكىن مەن اونىڭغا قى كۈر
 لوم بىلەن قاراپ قىچىلك چە كلىمەيدىم .
 خىتى بىر قىچە آسئىپاقلارنى بەردىم .
 مىلادى : سىز ل اورومچى شىرك ساقچى
 ادارەسىنىڭ مەاون باشلىقىنى ، قەشقەر ،
 آقسونىڭ مەاون والىسىنى و اونىڭدىن
 باشقا ، ھەم ناھىيەلەرنىڭ حاكىملىرىنى كۈتەر
 گەن وقتلار بىگۇدا اونىڭ ھەمەسىنى قوشۇ
 لوش پوزىتسىيەم بىلەن قبول كۈردۈم .
 خىتى سايلامغا نىظارت قىلىش گۈرۈپپاسى
 نىڭ كېشبارىنى اولكولوك حكومتىدىن
 قىرار قىلىپ بولغاندىن كېيىن سىز غول
 جىدىن قايتىپ كاپ بونىڭغا قارىشايدىق
 كۈرسەندىڭىز . مەن يەنە سىزنىڭ فېكرى-
 گىزىنى قبول قىلىپ گۈرۈپپا باشلىقىنى
 بونىڭدىم . ھەم ناظر سىفالىدىن ائىدى
 سايلامغا نىظارت قىلىش اوچون قەشقەرگە
 يىبە لى . منا بونىڭ ھەمەسى فاكتدور ،
 بونىڭ ھەمەسى سىز لرنىڭ ئايتىرى كۈچ
 ئارقى قىلغانلىرىڭىزنى تۈمۈمىغان و ئىش
 لىق بەرگەنلىكىڭىز اوچون دەلىلار بىدور .
 لېكىن فاكت بىز گە كۈرسۈنۈپ بېرىۋاتىدۇ
 ئو ، غولچىنىڭ ئايتىرى كۈچى كىرگەنلا
 جاي بولسا درھىل اوزىنىڭ ئولتەقە قارىشى ،
 ئولتە عىسكارلىرىگە قارىشى ، خىسۈسەنلا
 شىلقى سودى قىدى مەكتەپلىرىنىڭ ھەمەسى

كېلىدۇ ۋە ھەم بۇنى سېزىۋالدىمۇ يېرىدۇ.
 خان اشلىرى بولسا بەنى غولجا طرفىنىڭ
 چىقارغان گېزىت ، ژورنال ۋە باشقا نەشەر
 ۋىقات قەغەزلىرىدە دولتىمىرنىڭ غالى دا-
 ھىسى چىڭ جوشىغا ، جوڭگو گومىن-
 دىڭ فرەسبە ، سەن مەن جۇبى مەس-
 لىكىگە قارىتا تۈرلۈك عكس سوزلارنى
 بىيان قىلغان ھەم بولۇپمۇ دولت عسكر-
 لىرىگە قارشى ۋە حقارەتلىك باشلىغىنى
 اشلىرى . مۇئەللىم : غولجا طرفىنىڭ مەن
 پولىيەلىكى ئاستىدىكى ۋىجىي اوبىغور
 اۋىشەمەيە ۋە دائىمە مجلس ئېچىپ عكس
 ھەرىكەت سوزلارنى بىيان قىلدى . غولجا
 طرفىنىڭ مەن پولىيەلىكى ئاستىدىكى شىك-
 چىڭ كۈندۈك گېزىتتىكى اوبىغورچە
 ئىشلىرىنىمۇ دائىمە تارتىۋالمايدىن عكس العر
 كەت تىۋىقلىرىنى قىلدى . بازاردا دائىمە
 پېدا بولغان تۈرلۈك نىۋىق ۋە قەللىرى
 اۋىشەمەيە ۋە بىك افسانەدور . بۇ يى 21 -
 خورالدا سىزلىڭ ھەرىكەت كەندۈرگەن
 ئەمەشدا اولدولوك ھۆكۈمىگە كەلگەن
 ئونا بوسوندا 55 ماددا تەلپىنى قوبۇب
 72 سەت ئېچىدە جۇب بېرلسون دەپ
 چەكلىدى . اۋىشەمەيە ئېچىدىكى نورغون
 تەلپىنى حەقىقەتەن افسانە بىق كەچىكىگە
 يەتكەن دەپ ايتىشقا توغرى كېلىدۇ . يەنە
 مەن بەنى 7 - ايدا سىزلىرىنىڭ نىۋىقە ۋە
 قەم سىلجىب تورپان ، پېچان ، ئۇنسۇن
 لاردا پىلانلىق تىشكىللىك قوزغۇلاشنى
 قوزغاپ ، - ئىچىلارنى ارنىۋوشكەملىق
 قوراللىرىنى تارتىپ ايتىشقا دولت عسكرى
 گە ھۇجۇم قىلىشقا عسكرلارنى اۋىشەمەيە
 كەندۈرگەنلىرى . حەقىقەتدە بۇ خاتىرىلەنە

ھەرىكەت دور . ۋە ۋەمىگە قىلغۇن ھەقىقەت
 رىزلىرىگە كەلسەك اولدىمۇ ايتىشنىڭ ھاجىتى
 بولمىدۇ . مۇئەللىم : اۋىشەمەيە يىلى 11 -
 ايدا چوچىڭ ۋالى ھۆكۈمەسى روسچە ۋە
 اوبىغورچە بىلەن بازغان « شەرقى تۈركىيە
 تەن جەھەتتىكى تارتىۋالغۇنى ۋالى ھۆكۈمە
 سى » دېگەن نام بىلەن ماڭا بارغان
 بۇ پەرچە غەلىبەدە ماڭا قارىتا قىلغان
 بەھتان اغوالارنى ماڭا نەھەتتىكى بولۇپ چا
 چاق قىلغانلىقى دەپ ئىقبىلى بولۇدۇ .
 بۇ يىلى 5 - ايدا قەشقەرگە بارغۇنمىدا
 سىزلىڭ كادىرلىرىڭىز خەلق ھەمەسسىز
 ھەرىكەتدۈرۈپ ماڭا قارىتىپ نەھەتتىكى قەلپ
 ماڭا قارىتا ھەقىقەتلىرىنى قىلىپ توشىشقا چاچىدە
 نى اۋىشەمەيە ، رافىزىش قىلغۇن كەندۈر
 لىمىز اۋىشەمەيە ۋە 15 سەتتە قەتەر بول-
 دى . مەن بۇ تۈردىكى قەللىرىنى سوز
 لەپ كەلسەك بەگەمۇ كۆپ بولۇپ ،
 آدمىنى سېزىۋالغۇن ھەلىقە كەندۈرۈدۇ ،
 لېكىن مەن يەنە بىتون ۋە ۋەھىتتىكى نەزەردە
 تونۇپ مەمكىن قىلىش كەچىلىك قىلىپ اش-
 نىڭ چوڭ كۆيۈپ كەتمىنى خالىمەن . ھەقىقەتدە ،
 چۈشەندۈرۈش اصولى بىلەن سىزلىڭ ۋە
 ھاملىنىپ اوبىغورچە كەتتىكىلەر بىلەن
 توغرا ھەل بولۇشىنى ئامىد قىلىم . بولمىگەن
 دېمە ۋە نەھەتتىكى ئىنقىلاپنى اۋىشەمەيە كەندۈر-
 چىلىك سېزىلىكىنى ئېمەن پۇل قۇيغۇنلىغىنى
 شەكسىز كۆرگىنى بولمىدۇغۇنلىغىنىڭ
 4 - سېدور .
 شىك چاڭنىڭ سىياسىتى خەلقچىلىق سىياسى-
 ستىدور . بىلكم خەلقچىلىق سىياسىتىنىڭ رەھىم
 اۋىشەمەيە باشقا كىشىلەرگە سېزىلىك قىلىش
 قانداق قىلىشقا بولمىدۇغۇنلىغىنى سېزىلىك قىلىش

ھەرىكەت دور . بىتون ۋە ۋەھىتتىكى نەھەتتىكى
 قاندا ، چوڭ كۆنۈك سىياسىتى كۆپ قەرقە
 لىك خەلقچىلىق سىياسىتىدور . شىك چاڭنىڭ
 گەرچە كۆپلىگەن سىياسىتى فرەسبە ۋە
 امامفكۈرەدە ، تىشەشە ھەتتىكى نەھەتتىكى ، جەغرافىيە ،
 دىنىگە ارخىشاش تۈرلۈك مەنەبەتلەردە
 كۆپ طرفدارلار بار دەپ ايتىشقا مەمكىن
 مۇئەللىم : اولدولوك ھۆكۈمىتىنىڭ 25 نەفر
 ئەزىمەتلىرىنى ئېچىدىنە ۋە ۋەھىتتىكى بىز نەچچە
 طرفدارلىقنى كۆرگىنى بولۇدۇ . بۇ بولمىدۇ
 تۈب - توغرا خەلقچىلىق سىياسىتىدور .
 چۈنكى اولدولوك بولسا ھەر بىر مەلئەتنىڭ
 ۋەكىلى بىلەن بىرلىكتە ، شەكىل قىلغان اولدولوك
 ھۆكۈمىتىدور . بۇنداق بولغاندىن كەي-
 ىن بىزلىرىمۇ خەلقچىلىق رەھبەرلىكىنى
 ھەمە قىلىپ ھەرقانداق مەسئەلەنى خەلقچى-
 لىق اصولى ۋە تەرتىپى بىلەن ھەل قىلىش
 لازىمدور . لېكىن غولجا طرفىنىڭ پىلانى
 بۇ ئىكەن ۋەھىس . سىزلىرىمۇ كۆپلىگەن
 پوزىتسىيە - يەنى تونۇپ اولدولوك ھۆكۈمە-
 تى بىر طرفدارنىڭ مەنەبەتلىكىنى ئازىن
 دىكىلارنىڭ مەخسۇس ھوقۇقلىرىنى قوللانماق
 چى بولۇپ سىزلىرى . قانداقلىكى مەسئەلەنىڭ
 مەنەبەتلىكى قىلىش ۋە ھەل قىلىشقا گەرچە كۆپ
 ساندىكى كەيلىرىمۇ عكسىچە فەكرلارنى تىشە
 پىت قىلىمۇ ، اۋىشەمەيە ئىنقىلاپقا ئىشەنچلىك
 ھەمەش ، - سىياسى كۆرەشنىڭ اصولى بىلەن
 بىر طرفدىن مەنەبەتلىك قىلىش مەقسىتى
 گە يەنە كەچى بولمىدۇ . فقطلا سىزلىرى
 لىك طرفدار باشقا كۆپچۈلۈكنى مەنەبەتلىك
 يە قىلىپ ، كۆپچۈلۈك ھەمەس سىزلىڭ
 بىر طرفدارگە بۇنى سونۇپ اطاعت قىلسا
 ئالدىن قىلغۇنلىرىمۇ كەچى بولمىدۇ . ھەرىكەت

كۆرەش ھۆكۈمەت مەسئەلەسىنى اولدولوكنىڭ
 اولدولوك ھۆكۈمەت رەئىسلىكىگە تەيىن قىلىش
 مەنەبەتلىكىنىڭ دىكى كۆپ سانلىق مەلئەت
 ئېچىدىن دىنەندە قانداقلىقىنى كەشپىنى خەت
 مەنەبەتلىكىنى ۋە ھەم دولت ئېچىدىكى ئاز
 سانلىق مەلئەتنىڭ سىياسىتى ھوقۇقىنى ئىنقىلاپقا
 ايلاشدىن ھەتتىكى ئىدى . بۇ بىتونلىق
 تەنچلىق مەنەبەتلىكىمۇ موافق ئىدى . ئېچى-
 كەن سىزلىرىمۇ بىر طرفدارلىقنى مەنەبەتلىك
 پولىيەلىك قىلىش پىلانىغا توسقۇن بولۇدۇ
 دەپ تونۇغانلىقىمۇ بىزلىرىمۇ تۈرلۈك ھۆكۈمەت
 نى ئىشلىتىپ قارشىلىق كۆرسەتمىگەنلىرىمۇ
 مۇئەللىم : بولمىدىكى اولدولوكنىڭ كەشپىنى
 مەنەبەتلىكىمۇ ۋەھىس . چەكلىمىمۇ ھەم سىزلىرى
 نىڭ بىر طرفدارلىق مەنەبەتلىكى قىلىش
 مەقسىتىگە يەنە بەزىلىرىمۇ بىزلىرىمۇ ئېچىلماي
 ئارىلىپ كەتتى . مەن بۇ تۈردىكى قە-
 كتلىرىمۇ بەك كۆپ بولۇپ ھەقىقەتەن اۋىشەمەيە
 كۆرسەتمىگەنلىرىمۇ . احوال بۇنداق
 بولغان تەقدىرىمۇ لېكىن بۇنداق بول-
 رۇن اولدولوك ھۆكۈمەت مەجلىسلىرىدە بول-
 مەن ۋە قەللىرىمۇ فەكرلارنىڭ ۋەھىسلىرى قانداق
 يىرارى بولسا اۋىشەمەيە فقط قارار قىلىش
 ھوقۇقىنى ئىشەنمەي بىلكم بول قۇيۇش
 ياكى مەسئەلەنى چەكلىمە بىلەن فەكرلارنى
 كۆرۈش قىلىشنى خالىمىم . يەنە مەنەبەتلىكىمۇ
 مەسئەلەنىڭ قارشىلىق قىلغان ۋە اولدولوك
 لۇك كەشپىنى مەسئەلەسىنى ھەقىقەتدە
 كۆپلىگەن توشەنچە بېرىش ۋە ياخشىلاشتۇرۇ-
 شۇمىدىن خالىمىم . ھەم يەنە سىزلىرى
 نىڭ چۈشۈلۈپ قىلىشىمۇ ئىشەنچلىك قىلغان
 ئىدىم . بۇنىڭمۇ تەنچلىق - ئىنقىلاپنى
 چۈشۈشنىڭ كەچىلىكىمۇ سېزىلىكىنى ئېمەن

بولۇپ باقمىغانىمىنى كۆرگىلى بولمايدىغانلىقىنىڭ
5 - سېدور .

مېنىڭ بوقرىدا كورسەتكەن بو نور
قوللىغان فاكىتلار بولسا بو بىرلەردىن ار
توق كورلردىن بىرى غولجا طرفىڭ
فقط نىچلىق بتمنى اجرا قىلىدىغان صمى -
مېنىڭ بوقلىقىنى يالغوزلا اوز طرفدار
لقىنىڭ تاثير كوچىنى ترقى قىلىشنى بى
لىپ شونوك بلەن كوچىولوكنى منا
پولايە قلىپ فوق العاده سىياسى قىلدىرىگە
يەتمە كچى بولغانلىقىنى برغرىشنىڭ ايزىغا
اون غېرىش اليمەن دېگەندەك كىشىنى
مجبور قىلغانلىقىنى اما بىز طرفىڭ غېرىب
جايدا بول قويغانلىقىمىزنى و هر بر جايدا
صبر قلىپ تاعاض غىچە يىنە بول قويووانقان
قىمىزنى و صبر قلىووانقانلىقىمىزنى اوختو
روب اوتوشىدىن عبارىتدور .

2 . بىزلىڭ بار بولوشقا لازىم
بولغان بىرلىككى تونوشىمىز . مېنىڭ سىز
شەچە بو بر يىلدىن ارتوق رفتىدىن بىرى
مونداق احواللىرىڭ بولمىش ، مونداق
مىئلەرنىڭ توغوشى سىزلار دەماخا ارخاش
توشوشنىڭ بوقلىقىدىن كىلىپ چىققان دور .
دېمەك ابلى طرفىڭ نە
مىنىڭ توشوشىمىز
كەچىل بولمىش دور . چو كى سىزلىڭ
توغرى توشوشىمىز كىز كەچىل اى -
سى . شونك اوچون روى - دل (نىت) طر -
قىدىن و حرىك طرفىدىن كولىگەن قارىبو -
قارشىلقلار توغولدى . ياكى قىصدەن -
وقىمىشلىك بلەن قارىموش قارشىلىق اچىگە
يېتىپ قىاب ارنىمىز نىرئب اللىغانلىقىمىز دور .
مىنا بوقرىول عقىدە مەن 5 - آينىڭ 13 -
كولى سىزلىڭ گە تىففىلى بوشىمە موزىلىپ

اوتىگەن ابدىم 8مدە - آينىڭ 14 - كور
ئى شىنجاڭ كوندەلك گزىتىنىڭ خىسوخىچە
نشرىياتىدا « آسالىنى توزەب منبەئىنى تازى -
لايلى » دېگەن موضوع بلەن اعلان قىلغىنان
ئىدى بونك آر قىسىدىن مذكور گزىتىنىڭ
ايفورچە نشرىياتىدا مە اعلان قىلغىنان
اوچون بويە دە ارنوقچە تكرر ارب سوز
لەشنىڭ حاجىتى يوقدور . مەن حاضرىنە
توبىدىكى بىر نەچچە تورلوك دەلىللىرىنى
كورسوتوب اونىمەن .

1 (نىچلىق اورناشەندىن كىدىن سىزلىر اوز
قوللىغىزلىرى كورنوروب قەسەم قىلىشدا و امضا
قويغان قەسەم بىرىب خىمىتكە كرىش قەغىز
اوستىدە مە سىزلىر قىزار قلب تصدىقلىگەن
اولكومىزنىڭ سىياسى اشلىرىنى عەلگە آشوروش
قولىمىزنىڭ اوستىدە « دولتىڭ بىرلىگىنى
ھىمايە قىلىمىز » دېگەن سوز ھەمە يەردە
يىزغان ايدى . لىكىن سىزلىر قانداقلىكى ايفوز
اوستىدە ، خط اوستىدە غنى نىت اوستىدە
بولسۇنە شرقى نور كىستان « دېگەن
سوز بولونوب چو كىغوا چەھورىتىنىڭ عىما
نى ياكى ايفادىسى بولونىغان ، مىنا بوقانداق
بىر چوڭ قارىبو - قارشىلىق و قانداق
بىر ايفوز قارىبو - قارشىلىقدور . اگىر
لىڭ حىيانىڭىزدا ياكى ايتىڭىزدا
جاكى چو كىگونك اولكىسى قەسەم
اىلىغان تىقىدور ، اوزداق اوبلاست مىنا بوق
بىر اوبلىنىشىدىن كىلىپ چىققان فقط مەن
سى بلەن خىتانور ، ياكى بو كىلىپ چىققان
خطالقلار بوقلىقى خىتلىقا يېتىپ قىلىپ
مەسى ئارىبو - قارشىلىق توشوب قانداق
بولدور .

2 (مېنىڭ يادىدا باركى ، مەن سىز -
لىر گە بىر نەچچە نوبىت شىنجاڭ مىئلەسىنىڭ
قانداقلىقى قالغان جاينى بولسا ، « سوويت بلەن
دوست بولوب ، خەنسوگە قارشى توشوش »
و « خەنسو بلەن دوست بولوب ، سو -
ويتكە قارشى توشوش » دېگەن ايكى تورلوك
مەكورەنىڭ بىر - بىرىگە قارشى تورغانلىق
قىدىن عبارىت دەپ ايتقان ابدىم . مىنا مودە
داق مەكورەلەر ھىقىقتەن كى چوڭ خطا
لىقدور . نىمە اوچون خەنسو بلەن دوست بولسا
سوويتكە قارشى تورغان بولىدورە ياكى نىمە ،
اوچون سوويتكە قارشى توروش لازىم بولىدورە سو
ويت بلەن دوست بولسا ، خەنسوگە قارشى توروش
ياكى البىنە خەنسوگە قارشى توروش لازىمە ؟
ھىقىقتەن خەنسوگە دوست بولوش بىر ابرىندە
سوويت بلەن دوست بولوش مەمكىن . آز بولغاندا
سوويتكە قارشى تورماسلىق مەمكىن . سوويت
بلەن دوست بولوش بىر ابرىندە خەنسو بلەن
دوست بولوش مەمكىن . آز بولغاندا
خەنسوگە قارشى تورماسلىق مەمكىن .
سوويت بلەن دوست بولوش و خەنسو بلەن
دوست بولوش اصلىدە بىر ابرى بوز گوزىلىپ -
دىغان بولوب بىر - بىرىگە خىلاقتى ئەمەس .
آز بولغان عالتدە البىنە بىر - بىرىگە
قارشى ئەمەس مېنىڭ دېگەن بو سوزوم خىلق
آرا و افادىلىق قىلىش و ، خوشنا بلەن ياخشى
چىقىش دېگەنلر مو بونو كىدىن ئىشقىرى
ئەمەس . ھىلى شىنجاڭنىڭ اوردىنى بونو كىغا
اوخشاش ئەمەس ، چونكى شىنجاڭنىڭ چو كى -
گوغا قارىغاندا ، چو كىگو شىنجاڭنىڭ اولوغ
رېئىتىدور . بونو كىدىن سوويتكە قارىغاندا
سوويت فقط بىر دوست دولتىدور . و افادىلىق
لىق اساسىدا خوشناسى بلەن دوست بو -

لوش البىنە لازىم . بولوبىمىز اولوغ وطنى
چىدا قىلىش اوزىگە مقدس فرضدور . نىمە
اوچون سوويت بلەن دوست بولوب ، نىمە بىرلا
واقىدا خەنسو بلەن دوست بولغىلى بولمايدور ؟
3 (لىكىن بىزلىر ايدى طرفىڭ
قالغان سوزلىرىگە قارىساق ، دائىمى « خەنسو -
لىرىڭ نىتى » ، « عكسى الحىر كىچى » دېگەن
سوزلىرى بلەن كىشىنى حىقارت قىلغان سىز -
لىرىڭ اشلەتكەن مقصدلىرىڭىزنى سوروشتو
روب كورگەندە خەنسو بلەن دوست
بولوش بولسا ، « عكسى الحىر كىچى » ايكەن .
خەنسوگە قارشى تورغان « انقلاب » ايكەن .
سوويت بلەن دوست بولوب خەنسوگە
قارشى تورغۇچى « انقلابى بولداش » ايكەن .
خەنسو بلەن دوست بولوب سوويتكە
قارشى تورغۇچى « عكسى الحىر كىچى »
ايكەن . اگىر سىزلىڭ مقصدلىرىڭىز شونداق
بولىدىغان بولسا ، نەلىتى چوڭ خىلاقتى -
لىرىنى صدىر قىلغان بولور سىزلىرى .
چو كىگو بولسا ، سىزلىڭ اولوغ وطنىڭىز
دور . سوويت بولسا ، چو كىگونك دوستى ،
قانداقدىن اولوغ وطنى چىمايە قىلىدىغان
قىرىنداشلارغا يىقىن دوست بولغان كىشىلەر
نى « عكسى الحىر كىچى » دەپ تونوغىلى
بولىدور ؟ شونك اوچون بىزلىڭ بولىدىغان
بىرلىك توشوشىمىز ، سوويت بلەن دوست
بولوش عكسى الحىر كىت بولىغاندىن كىيىن
خەنسو بلەن دوست بولوش البىنە عكسى
حرىك ئەمەس دور . سوويتكە قارشى توروش عى
سى الحىر كىت بولوب مىنا بولسا خەنسوگە قار -
شى توروش تىخىبو عكسى الحىر كىت بو -
لوب چىمايلىدىدور . سىزلىڭ قىلغان اولوغ



سوزلارنىڭ قانداقلىقى بولمىسۇن لو -
 گىمەك توشۇندۇرۇشىغا مۇۋاپىق كەلمەيدۇ ،
 اگر سىزنىڭ خىسسانلارنىڭ شىنجاڭ جوڭگو
 نىڭ اولكىسى ئەمەس دېيىلسە ، اونداق بولغاندا
 دا سوز قىلىشنىڭ اورتى يوقدۇر .
 (4) ايلارنىڭ اساسلىق بىر توغرى
 توشۇلۇشى بولۇش لازىم . دولتنىڭ بىرلىكىنى
 ھەيە قىلىپ ، شىنجاڭنى جوڭگونىڭ شىنجاڭنى
 دەپ توشۇش لازىم . خەنسۇ بىلەن دوست
 بولۇپ سۈرۈشكە قارشى تۇرۇش البته توغرى
 ئەمەس . سوويت بىلەن دوست بولۇپ خەنسۇگە
 قارشى تۇرۇش اصلى توغرى ئەمەس .
 البته سوويت بىلەن دوست بولۇپ يەنە ،
 خەنسۇ بىلەن دوست بولۇش ، خەنسۇ بىلەن
 دوست بولۇپ يەنە سوويت بىلەن دوست بو -
 لۇش لازىم ، شونىڭ بىلەن شىنجاڭ خەلقلىرىنى
 خەنسۇ بىلەن دوست بولۇش ، سوويت
 بىلەن دوست بولۇش كېڭىيىتىۋېتىپ يەنە -
 شىنجاڭ رىواجلاندىرۇپ ، تىنچلىق خەلقچى -
 لىق ، نەزەر كىلىشنىڭ بىخ - سەئادەتتىگە ابدى
 اېگە قاش لازىم .

5 - بىزنىڭ بۇنىڭ كېيىن بىرلىككە
 تۇرۇپ اشلەيدىغان اصولىمىز ، يوقۇ -
 رىدىكى تىكشۈرۈشكە اساسلانغاندا ايللى طرف
 نىڭ كۆپ خىل قارىشى ، كۆپ قارىمۇ قار
 شىلىقى كۆرۈلدى . مەن طرف اوتكەن بىر -
 يلىدىن ارنىق راقىتلاردا كىشىدىن ھىر كىلىنىش
 و كىشىنىڭ ھىجۇم قىلىشىغا اچرىدۇم . اېكىن
 ھىج قانداق خىلاپلىقىمىز و قارىمۇ -
 قارشىلىقلار كۆرۈلۈپتى . شونداق
 بولسىمۇ ، يەنە اوزەمنى تىكشۈرۈپ
 تۈزەشنى خواھلايمەن . اگر راست بىلەن
 قارىمۇ - قارشىلىق و خىلاپ بولغاندا

جى روشدە اوزەمنى تۈزۈپ اېلىشىنى
 خواھلايمەن . نىڭ اويلىشىمۇچە : بىزىر موز
 دىن كىيىن شىنجاڭنىڭ تىنچلىقىمىز و خەلقچى -
 لىق ، نەزەر كىلىشنىڭ بىخ - سەئادىتىنى
 ساقلاشدا بىزىردە البته بىرلىككە اشلەش
 اصولى بولۇش لازىم . مەن بىر نەچچە پىرىنسىپ
 نى تۈبەندە يىزىپ كۆرسۈتۈمەن :

(1) ايكى طرف صدائىتىك بىلەن اوتكەن
 توغرا و كامچىلقلارنى تىكشۈرۈپ تىنچلىق
 بىتمىنى البته صدائىتىك بىلەن تولۇق اىلگە
 آشۇرۇش لازىم

(2) البته ، قەسەم سوز سىياسى
 اشلارنى ھەلگە قويۇش قوللانمايدۇ نۇخنام
 قىلغان «بتون اولكەنىڭ تىنچلىقىنى ساقلاپ
 دولتنىڭ بىرلىكىنى ھەيە قىلىپ ، خەلقچىلىق
 سېلىنىشىنى اجرا قىلىپ ، مىللەتنىڭ ائىقىنى
 كۈچلەندۈرىمەن» دېگەن تورت تۈرلۈك
 پىرىنسىپنى مەھىم روحى اساس قىلىپ سەنمىن
 جويىلۇق يىكى شىنجاڭ تۈزۈش خىزمەتلىرىنى
 اىلغا سۈرۈش لازىم .

(3) خىصوصا = ايللى طرف اوتكەن
 واقتدا يۈرگۈزگەن سىياسى كۈرەش
 سابىقلىرىدىن ھىرەت ايل بىر طرفدار
 لىقنىڭ چە كىلىشى بىلەن فوق العادە سىياسى قىدد
 لارگە يېتىشىمىن كىچىپ ، خەلقچىلىق رەھبەرلىكى
 ھەيە قىلىپ ، خەلقچىلىق سىياسىنى رەھبەرلىك
 قىلىش لازىم .

(4) شىنجاڭ مەركىزىنىڭ رەھبەرلىكى
 و ياردەم قىلىشى اىتىدا اولكولوك ھۆكۈمەت -
 نىڭ ھەممىسى اىضالارى ائىق ، ھەمكارلىق
 بىلەن تىرىشىپ ائىقصادى و مەدەنى سەئادىتى
 قۇرۇلۇش ، مالىيە ، ھەيە قىلارلىق اشلارنىڭ
 چوڭقۇر اھمىيەت بېرىپ ، كۈرەش قىلىشنى

تاشلاپ ، مەھسۇس قۇرۇلۇش اشلارنىڭ نظر
 سىلىپ بتون اولكە خەلقىنىڭ ضرورى اھتىياج
 لىق طلبىرىگە مۇۋاپىق اشلەش لازىم .

(5) بىزىلەر ھەيە قىلىش بىلەن دولتنىڭ
 بىرلىكىنى ھەيە قىلىش بىلەن بىرگە چوڭگو
 بىلەن سوويت اورتاسىدىكى دوستلىقنى
 ھەيە قىلىش بىلەن كۈچەيتىش لازىم ، بو بولسا
 تىنچلىقنى ساقلاشنىڭ كۈچلۈك كىفالىتىدۇر .

4 - مېنىڭ سورايدىغانىم و اىك
 آخرقى امىدىم ، مەركىزى طرفدىن مەس -
 ھود ائىقىنى اولكولوك ھۆكۈمەت رەئىسلىق
 كىگە تەيىن قىلغاندىن كىيىن ايللى طرف
 درھال قارشى تۇرۇشنى قوزغاپ ، سىز
 طرفنىڭ بارلىق اىضالارى اولكولوك ھۆكۈ
 مەت كىلىشىگە ائىقرا كىلىشىمىز ،
 سىز ايكى ائىقىنى بو يىقىندا ارقا - ارقا
 ھىن كۆرۈشمەي كەتكەنلىكىڭىز بىتۈنلەي
 يېنىپ كىلىشى قىلغانىمىز كۆرسۈتۈدۇ .
 شونىڭ اچۇرۇمەن مەركىز ھۆكۈمەتنىڭ
 ۋە كېلىك اورتىدا تۈرۈپ ، 3 ولايتىگە
 و كېلى بولغان سىز ايكى ائىقىدىن تۈبەندە
 دىكى سۇالنى سوراپ اوتىمەن :

(1) ايللى طرف اىضالارنىڭ بىتۈن
 لىقى قىلىنىپ كىلىشى ، بىر طرفدىن تىنچ
 لىق بىتمىنى بوزۇپ ھەلدىن قالدۇرۇشنى
 اعلان قىلىشنىڭ مۇمكىن ، يوقۇ ؟

(2) ايللى طرف اگر بىر طرفدىن
 تىنچلىق بىتمەن ھەلدىن قالدۇرۇلۇشىنى اء -
 لان قىلسا ، يەنە بىر تۈبەندە قوراللىق ھىسبان
 چىقىرىپ ، اولكومەتنىڭ تىنچلىقىنى بوزماق
 چى بولامسىز ؟ خەتتىگە كىرىش قەسەم
 نامە دىكى «بتون اولكىنىڭ تىنچلىقىنى
 ساقلايمەن ، دېگەن مەسئۇللىقنى اوستۇرگۈز

لوگە ايللىپ ، «طبيعى قانۇن و دولت
 قانۇننىڭ جىزا بېرىشىگە راضى بولايەن»
 دەمىسىز ؟

(3) ايللى طرفنىڭ اگر بۇنىڭدا
 ذكر قىلغان ايكى تۈرلۈك فەكرى بولمى
 سا ، سىز ھەر بىر اولكولوك ھۆكۈمەت
 اىضالارى بىلەن اوزۇمچىگە تىنچ قىلىپ ،
 ھەيە قىلىش بىلەن مۇناكرە قىلىشىپ ، قانۇن -
 دىكى و قانۇنغا مۇۋاپىق بارچە مەسئۇللىق
 نى ھەل قىلىش چارەلىرىنى تىپىشنى خواھلا -
 مىسىز ؟

مىنىڭچە اگر بۇنىڭدىكى قىيىن قىيىن -
 قان ھەيە قىلىش سوزۇلۇپ كەتكەن تىنچلىق
 دە ، كىچىكلىك اوزۇنلىقىدىن توشۇنى كۆپ
 كۆرىدۇ ، تىگەندەك شونىڭ اچۇرۇمەن
 دىق احواللىرىنى ھەقىقەتەن مەككىمە قىلىشقا
 توغرى كىلىدۇ . اگر ايللى طرف مەسئۇ
 لىقلىرىنى ھەل قىلىش اچۇرۇمەن تىنچلىقنى باش
 قا احواللىرىنى تىپىرلىمىغان بولسىڭىز
 بىلكى توغرى يولغا اساسلىنىپ ، قىيىن
 قانغان ھەيە قىلىشنى يوقۇتۇپ ، تىنچلىق احوال
 نى اوزۇمچىغا كەلتۈرۈشنى خواھلايدىغان
 بولسىڭىز مېنىڭ يوقۇرىدا ايتقان سوز
 لىرىمنى و بىرگەن فەكرلىرىمنى مەككىمە
 قىلىشنى و قوبۇل قىلىشنىڭ خىلاپلىقىمەن .
 اونداق بولغاندا بارلىق مەسئۇللىقنىڭ ھە
 سىنى خەلقچىلىق و قانۇنى ادارە قىلىش
 ئىدىيەسى بىلەن ھەمكارلىق رەھبەرلىك
 قىلىپ ھەل قىلىش بىلەن شىنجاڭنىڭ تىنچلىق
 ھەيە قىلىشنى ائىقصادى ساقلىغىلى بولۇدۇ .
 شىنجاڭ خەلقىنىڭ خەلقچىلىق ، نەزەر كىلىش
 نىڭ بىخ - سەئادىتىنى البته آشۇر
 غانى بولىدۇ . بو بولسا طبعى مېنىڭ
 ھەيە قىلىش امىدىم . شونىڭ بىرلىكىدە

اعضالرى ھەم شەرقىي ئايمىدىغان بولدىلار .
ئەن زەر كېلىشىمى ، سوز ، مەتبۇ
ئات ، يېغاش ، اويوشوش زەر كېلىشىمى
و شۇنىڭغا اوشاش خەلقچىلىق خەلقچىلىق
ھەبىسى ئوخشاشمىمۇ ، شۇ چاڭ خەتەن
سىياسى پىرگراممىسىدىمۇ بار بولۇپ ئۇ
رۇب ، بولار ھەر اورتۇدا اياق آتتى قە
مەندا .

خطاي ھەربى و ساغچى اوتلارنى شۇ
چاڭ ئۇرۇقىدا باشقىچە خەلقچىلىق
ملى بولمىدىكىنى ئىنقىسارلارنى كۆ
چەتكۈچى سىياسىنى پوزگوزمەك
دەلر .

6 — ئوخشاشمىش واقىدا
سز ، — يوشورون ساغچى ادارەسىنىڭ
يوقاوشىنى بىلەن قىلان ايدىگىز ، شۇنىڭ
بىلەن بولمىدى ساقچى ادارەنىڭ باشقا
ادارەلەر قانارىدا يەرلىك خەلقچىلىق تەشكىل
قىلىنىشى بەلگۈلەنگەن ايدى . ئوخشاشمىش
بۇ ماددەسىمۇ اجرا قىلىنمايۋاتىدۇ . بۇ
شورون ساغچى تارقاشى پوياندا تور
سون بىنىمۇ آنۇغراق كېڭەيتىلگەن . ساق
چى ادارەلەرنىڭ اوزلرى مەركىزىن كەل
گەن خطاي مەلت و كېلىرىدىن تەشكىل
قاينىشى ئىز تىببى دوام قىلمىدا . مەلە
لورومچى شەر ساغچى باشلىقى قىلىپ مە
كۆزىدىن كەلگەن گېنېرال لىو — يە —
چىيە تەييارلىگەن . بۇ گېنېرال اولكولوك
ھكومت رەئىس مەلۇملىرىنىڭ ئەمىر فرما
لارنى اشكارەدىن — اشكارە اعتبارىمۇ
قالدۇرۇدۇ . اوشۇ يلى 5 — مازدا
لورومچى شەر مەلۇملىرىنىڭ باشلىقى
غاھىرى اختوروش ھەركىتى پوزگوزمەك
دە اولكولوك ھكومت رەئىسنىڭ ارىكى

سوزلىدى . مەركىزى مەكومتنىڭ شۇ چاڭ
دىكى مەسئۇل خەتەندىكى و كېلىرى طر -
قېدىن ھەر تورلوك بولالار بەن ھەركەت -
لورى ھەيە قانئىپ تورلۇغان ھكومت اە
خالىرى سالىس ، جالىغان ، اورومچى
والىسى خادىواڭ ، پالكارنىڭ زاكرىيە
(زاكچىن) و باشقالارنىڭ ئىشان و شو
قنارلىق بولماقچىلىق ھەركەتارگە پىر واس -
طە مەناسىپتىك ايكەنلىكى مەلۇم .

5 — 1946 نچى يىلى ئوخشاش
اساسىدا ئاھىيە ھەم وبلايتار بويىچە يەر
لىك مەمۇرىيەتلەرگە سايلام اولكوزولمىدىن
كېيىن ، خطاي ھەربى و ساغچى اور -
گىللىرى مەمۇرى اشارگە فعال آرىشىش
قا كىرىدىلار و عملەندە ھاكىمىنى لوز
قولغا كۆرگۈزۈپ اياپ مەلۇم ئەھالى -
سىگە و مەمۇرى ادارەلەرنىڭ تورلوك
ساھەلەردىكى اولارنىڭ و كېلىرىگە قارشى
تېرورلوق ھەركەت پوزگوزۇپ ، قور
قونچ سالىدىلار . عامەوى رەھىشە قامانقا
ايلش ، قېنىش ، اېنىش باشقا تورلوك
سەھش چارەلرى عادەندىكى ھەلەلەر بىلەن
بولۇپ قالىدى .

خطاي ھەربى و ساغچى اورولارىنىڭ
كېيىنكى واقىدا جەنۇبى شۇ چاڭ ، لو -
رومچى ھەم ئەول ولايتلار بىدە خەلقچىلىق
ھەركىتى قانۇنسىز قامانقا ايلشلىرى ئوخ -
تامنىڭ 11 — ماددەسىنى قوباللىق بىلەن
بوزۇشىدۇر . مەلۇم خەلقچىلىق اوروش ،
قاماش و باشقا تورلوك قىشىش چارە
لارنى پوزگوزۇش بىلەن خطاي ھەربى
و ساغچى اورولارىلا ئەمەس ، بىلكىم
مەلۇم مېن چويىچى ، باشلار تەشكىلات

تارىدىن زور زىرە بېرىلمەكتە .
 اۇنىڭ سىرتىدا اوشىو ولايتلارگە حكومت
 خىللىرى ياكى شىخىش بىلەن بارغان
 ۋاقتلارنىڭ كېيىنرەك خىطاي حاكىمىت اور
 گىلارنى تارىدىن قامىلىشى و نظارەت
 لىنىڭ اىلىنىشى اوشىش واقىيەلەر مو كوپ
 تىكرالانغان .

توپچا ، توپگراف ، باج خانە ، مد
 لىك ادارەلەر خىزمەتچىلەر بولسا ، اىلى ط-
 رنى بولارنىڭ ھەم تىرىكلىك اېشلىشىگە ھېچ
 قانچان توسىقلىق قانغان ئەمەس . آما
 بو ادارەلەرگە يەرلىك نىلى ، ياكى يەر
 لىك شىراقتىلى ھەم وىلايەتلەرنى باھەيدى
 غان و كوپلىگەن تەرجىمەالاعا محتاج بولار
 غان مەنسىدارلارنى تاللىنىدىن ياكى شىخى
 خەيدىن تەيىنلەشكە اىلى طرف راضى بو
 لالمايدۇ . بو مەنسىدارلار پاراخورلوق
 و باشقا قىلغىنلار بىلەن شىفوالىنى .
 بو ، ئىل اوچون سىزگە مەلوم بولغان
 توپچىلىق واقىيەنى كەلتۈرۈش مەمكىن .
 ھەزرىدىن اېۋەتىلگەن خوتەن تېلېگراف
 باشلىقى ھەربىلەر بىلەن بىرلىكتە خوتەننىڭ
 اېمپاتىك كىشىلەردىن تورتىننى مەسلەن
 محمد اېمىن خىزمەتكە سايلام واقىيدا
 ياردەم قىلغىن اوچون مەنابىلىنلن و بو
 قىزىكلار تېجىسىدە كاردىن چىققان آدمە
 لىر 12 سەر ئالتون تولەپ بولغاندىن
 كېيىن اران آزاد قىلغان .

ھەم وائىت خىطاي طرف چوچەك ،
 دورى باھىدە اوتتەن اېكى واقىيەنى اىلى
 طرفنىڭ 1946 - يىلى توختىلىنى
 وزغانىك مىثال قىلىپ كەلتۈرىدۇر ،
 نور كىشىلىنى و سابى چىكسا چوچىنىڭ 14

سانچىسىنى اولتورگەن خىتايلىك خاقى
 ھەم كىشىنى افلاشقا ھېچ بىر قىتلىمەسىگە
 مەن بىلەن بىر بىر سىزگە كوچار ،
 قىزىل ، كىرىپە ، كەوش اوشىش شىك
 چاڭنىڭ ھەم بىر اوروندىدا خىطاي ھەم
 بىلارنىڭ يەرلىك خاقى اوستىدىن توغىلور
 غان قىلغىن واقىيەلەرنىڭ كوپ سانلىق مۇا
 لىرىنى قەسەتتەمى قوبالمايمىز ، خىطايلا
 نىڭ موزداۋاندا ، مەنسا ، تورپاندا ،
 اورومچىدە و باشقا يەرلەردە مەسلەنلار
 لى عامەوى رەھىمە اولتورۇشى بىكى
 ساراق ئابىت قارى ، ھەسن حاجى ، تور
 سون اخون و باشقالارنىڭ بو قىلش بە-
 كەن والىسى چوقاڭنىڭ مەعارف نظا
 رت خىزمەتچىسى ئەلۋەر بوسقنى اولتور
 روش اېشنى تىشكىل قىلشنى و باشقالارنى
 ھەم تەسەلەتمەنى مەمكىن ئەمەس .

سىز اىلى طرف گويلا ھەم ھەم
 قارشى مەخفى تىشكىلانلار قوروش
 اشلىرى بىلەن مەشۈل دەپ تەكىدلىمەيسىز
 بو سوزىڭىز ەملى احوالغا موافق كە-
 ھەيدۇ . غوجا ھەم تارىخاتى و لايتارىيە
 خىلچىل ياشلارنىڭ اشكارە تىشكىلانلار بىل
 و اولارنىڭ ھەم كىشى توختام ، سى
 پروگرامماغا ھېچ بىر قارشى قارىغان
 ئەمەس سىزنىڭ گويلا دوت باشلىقىغا و-
 خىطايلاغا قارشى سوزلەرگە اىلى طرف
 يول قويۇدۇ ، دەپ تەكىدلىمەيسىز ھەم نا
 توغرى ، سىز بىنە اىلى طرفنى گويلا
 لار ھەم ھەم قارشى و مەقەلەر تارقىتىش
 اربىرورچە مەتبۇعاتدا و لۇيغور گلو
 بىدا نشوق بورگوزوش اشلىرى بىلە ،
 شىفوالىنىدۇر ، 1947 - يىل 21 - قىي
 رال مەبەشىنى تىشكىل قىلش و باشقالار

چونكى ، ساقچى و مامورلارنىڭ
قاۋاپات و بالايىغا نىسبەتەن بەرلىك خەلقنىڭ بەلگۈ
لىشىنى توختىغاندا كۆرسۈتۈلگەن ايرىم -
مى .

اگرچه سز توغۇلغان يورتنى قەتئى
قەدەر بولغان ھۆكۈمەت ئەزاسى سېنىڭ - پەن
قەتئى قەتئىغا ئۇرۇشنىڭ ئىللىق طرفىگە
ايرىم بول قوبۇل قىلىش ھېسابلىنىدۇ ،
بىز ھەم شۇنىڭغا اوخشاشلا سالىشىنى چۈ -
چە كىكە ، چوڭ دىخۇالنى غولايغا ايوەتتە
نى خىطاي طرفىگە بىزنىڭ ايرىم بول قوبۇ
شىمىز دەپ قارىشىمىز مەكەن .

يوقارقى فاكتلار وىنە باشقا كۆپلەپ
كەن فاكتلار اوچۇق ائىدالايىدىكى ، خىطاي
طرفىنىڭ يورگۈزۈۋاتقان سىياسىنى خەلقچى
لىق سىياسەت دەپمىس و ھەم توختام روجىغا
ھېچ بىر درجەدە موفىق كەلمەيدۇ .

اولكولوك كېڭەش خىزمىتىنىڭ توختۇ
لوشىدا كېڭەش رەھبەرلىكىنى مەن پولاپ
بە قىلىپ اراش اوچۇن ھەرىكەت قىلىدى
دەپ ايللى طرفنى عىبەلەش قورۇق - سوز
بولۇدۇ ، اگەر كېڭەش خىزمىتىنىڭ توختۇ
لوش سىببىرى توغۇرلوق سوزلەش كەل
سە ، اڭ اۋۇل شونى دەپ ارنوش لازم -
كى ، خىطاي طرفى و كېللىرى ، شوقنار
دا اولكولوك ھۆكۈمەت نى كېيىدىكى او
نىڭ و كېللىرى مەنلەپ : اچكى اشلار ناظ
رى و اڭ ارضاشلار بو كېڭەش اعضالرى
نىڭ كۆپۈلۈگىنىڭ اخىيارىنى اوزىگە
خۇدئى سۆلدىرۈشقا اۋرۇلىدى .

ھۆكۈمەتنىڭ ايللى طرفىدىن بەلگۈلەيدۇ
كەن اعضالرى اۋرۇمچىگە كېلىشى بىلەن
چونكىنىڭ و بىن اشلار موفىقىدە تۈرۈپ

پەلپ ، قورقۇنوش قوللارى لىدىن تېرور
لوق وضعىتىنى موجود قىلدى دەپ نەم كىد
لېشىڭىزنىڭ ھېچ بىر اساسى يوق . ايللى
طرفىگە بو خصوصدا سىزنىڭ ارنىپ قوبۇ
ھافچى بولغان اشلار بىگىزگە ايللى طرفنىڭ
ھېچ بىر مەناسىنى يوق و بىز بو خصوص
دا مناظرە قىلىشنى كېرە كىمىز دەيمىز .

اڭ اخردا بىز سىزنىڭ شىنجاڭ مەسئەلە
سىنىڭ « اساسى توگىنىنى » دەپ ائىدىغان
مەسئەلەگىزگە اغنىبال پېرىپ اوتوشىمىز
ضرور دەپ ھەسابلار ايدوق ، بو خصوص
دا فەكر يورگۈزگەندە « خىطايغا قارى
شى » ، « سوۋېت پەرسەنلىك » و « خىطاي
پەرسەنلىك » ، « سوۋېت قارشى دېشى -
لمرىگىز خىيالى و غەلپت بىلەن ھېچ بىر
مەناسىنى يوق براشدۇر . شىنجاڭدىكى
ھەمەللىلەرگە برابرلىك پېرىلېشىنى ، بىتون
شىنجاڭ خەلقگە حەقىقى خەلقچىلىق دەپ كىد
ايللى پېرىلېشىنى ، و اگە دارەسەنىڭ خەلىق
چىللا شوقورلېشىنى و ھەم ، شىڭ خەلق خەلقى
نىڭ ھازىرقى ئىقتىسادى گۇلايلىق احوالىنىڭ
يوقولۇشىنى - ايللى طرفىنىڭ خەلق خەلقى
نىڭ اساسى توگىنى دەپ ھېسابلىشىنى -
گە ئاھلىنى باخشى . ھالوم بولسا كېرەك
مەترەم گېنىرال ، شىڭ خەلق مەسئەلەسىنىڭ
مەنلەپ شۇ اساسى توگىنىنى بىشە
كە كېم حەقىقتەن ارمەتواسە ، شىنجاڭ خەلقى
شولى اوزىنىڭ ئوسنى دەپ ھېسابلايدۇ .
بويىدە شولى نەم كېلىپ اوتوش لازم -
كى ، ئىچىللىق توختام اتمەلەن مۇھىم
بىلەن بويىل ايللى طرفى ھېچ وقت واسە
خە باكى بى واسطە يوشۇرۇن ياكى
اۋچوق رەشىدە شىنجاڭنىڭ چوڭقۇر ھەم

چەك كەيشېنىڭ ھجومىنى ئاز - مار - قىلغاندىن كىيىن ، بىتون يوزلوك ئاپتارما ھجومغا ئوندى . جنوبى صفدىكى نەرمىيە مېز ياكۇزىچەك دەرياسىنىڭ ابقىمىدىكى رابونارگە قاراپ ھجوم يورگوزمە كدە ، شىمالى صفدىكى نەرمىيە مېز چوگچاك ، بى لىك نومور يوللارغا قاراپ ھجوم يورگوزمە كدە . نەرمىيە مېزنىڭ قىسمى يەنكەنلا جايلاردا دوشمەن سورىتمەزنى گوروبىت - چت كەلە كدە ، خەلق - نىڭ خوشحاللىق آدازلىرى عالمىنى ياگرازا - ماقدام . دوشمەن بىلەن بىزنىڭ بىتون احوالىە مەز بوندىن بىر بىل بورونقىغا ئىسپنا - آسا سا - اوزگەردى .

نەرمىيە مېزنىڭ جەك قىلىدىكى مەقسەتى چوگگو و چەت ئەلەرگە بالدور اعلان قىلغان ابدى . او بولسا ، چوگگو خەلقى بىلەن چوگخوا مىللىرىنى آزادلىككە بالدور . آما بوگونكى كوندە ئەلگە آشو رودىغىنەز - بىتون مەملىكەت خەلقىنىڭ ضرور طلبى بولغان اچكى لوروش آفتى نىڭ سىببچىسى جىياڭ كەيشېنى يوقوتوب ، خەقچىل بىرلەشمە ھكومت تەشكىل قىلىدور . شونىڭ بىلەن خەلقى مىللىرىنى آزادلىككە لىكىكى اساسى ئىشەنغە بىنەشودور .

چوگگو خەلقى اوزىنىڭ آزادلىقى و مىللىرىنىڭ مەستقللىگى اوچون ياپون جەاز - ئىرايگى بىلەن 8 يىل كورەش قىلدى . ياپون ئەسلىم بولغاندىن كىيىن ، خەق تەنچلىققا تاشنا بولغان ابدى . چاك كەپ - شى بولسا خەلقنىڭ تەنچلىقىنى قولغا كەلتوروشدە كورسوتالدىن بىرلىق غېرەتلەرنى بوزوب ، مىللى گورولمىگەن اچكى

لوروش آفتىنى خەلقنىڭ بېشىغا آرتدى . شونداق قىلىپ ، كوپ مەملىكەتدىكى ھەر بىر قاتلام خەقار اوچون اوز آرا بىرلىك - شىب جىياڭ كەيشېنى يوقوتوشدىن بەك . قا ، ايكىنچى بول قىلدى .

جىياڭ كەيشېنىڭ خەلقى اچكى لوروش سىياسىتى نىساذى ئەمەس . او ، جىياڭ كەيشى و اونىڭ ئەكس ئەن كىچى گروھ - اربىنىڭ تەزەلدىن كلىوانغان خەلققە قارىشى نوروش سىياسىتىنىڭ مقرر نەتىجەسىدە - بالدور . بوندىن بورون ، جەھوربىنىڭ 16 - يىلى (1927 - يىلى) جىياڭ كەيشى آدمىتچىلىككە رىئايە قىلماي ، گو مېنداڭ بىلەن كومونىستىك پارتىيەنىڭ انقىلابىي ئىنقىلابغا خائىنەنە خەلقنى قىلدى .

سونىنسىنىڭ انقىلابىي سەن مېن چو - يىسى بىلەن اچم بىيوك سىياسىتىگە خەلق كەلدى . شو كوندىن اغىزلاپ ھاكىم مەملىكىنى ھكمرانلىقىنى لورناتدى . جەھانگىر لىرگە نىسام بولدى . 10 يىل اچكى لوروش قىلىپ ، ياپون باسقونچىلارنىڭ نىجارد زىنى وچودقا كەلتوردى . جەھوربىنىڭ

25 - يىلى (1936 - يىلى) شى نەن وقەئەسىدە چوگگو كومونىستىك پارتىيە جەفاغە - وانا قىلىپ ، گېنېرال جىياڭ شولىيەك ، ياك خو جىياڭ لىر بىلەن بىرلىككە بولوب قولاغا چوشكەن جىياڭ كەيشىنى قوبوب بەردى . شونىڭ بىلەن جىياڭ كەيشى اونىڭدىگە ئوبە قىلىپ بېگىلاندى و بىرلىككە ياپونغا قارشى توردى . لىكىن جىياڭ كەيشى يەنە بىر قىتمە رەئىس لونتوب رەئىسگە تورماي ياپون باسقونچىلارغا قارىتا قارشى توروشدە سىنچاق (شوشىلىق)

شېۋەن ، يېنچى سېۋىن ، چاڭ چۈن ،
 پوۋچى چىڭسى ، چىڭچىڭ ، چاڭ چاكو
 خۇەي يېڭ خەزە ، لېن چىن ، يەن قەن
 يەنلىنى قىزارىق شەھەر ۋە ئورغۇن شەھەر
 لارنى بېسىپ الدى ، جياڭ كەيشى كەش
 مېسېنڭ قىسمى بەتكەن جايلاردا ، ياپون
 باشقۇرغۇچىلارنىڭ ھەركەتلىرىگە نىسبەتەن
 شېۋان خالدا آدم اولتۇرۇش ، ئوت قو
 بۇش ، خۇنۇن ئۆزلىك ئاممىسىغا ئېلىش
 بولاش . ئۇلارنى سىياسىي يورگۈزۈش
 ارتكەن يلى ئوبابىدا جياڭ كەيشى قور
 چاقى دەرات قورولغانى چاقىرىپ ، بالغان
 اساسى قانۇننى اعلان قىلدى ، بۇ ئۆز
 مارتىدا جياڭ كەيشى كوممۇنىستىك پار
 تىيەنڭ ۋەكىللىرىنى ھايداب چىقاردى .
 بۇ يىل ايپولدا جياڭ كەيشى خەلققە قار
 شى غەرىمى مۇر بىرلىك فرماتىنى اعلان
 قىلىپ ، بىتون مەلىكەت بويىچە ھەر بىر
 جايلاردىكى ايچكى اورۇش ، آچار چىققا ،
 امېرىكا جەنگىرلىگىنىڭ نجاۋوزلىرىغا قار
 شى قارىتىلغان خەلقنىڭ خەلقى ھەرقانداق
 گە قارشى توردى ، ايشىچى دېھقان
 اوقۇغۇچى ، شەھەر خەلقى ، خىزمىتىچى ، مەمۇر
 لىك جىيانلىقىنى قولغا كەلتۈرۈدىغان كۈ
 رەشىگە قارشى جياڭ كەيشىنىڭ قوللان
 چارەسى كۈچ بىلەن بېسىش ئوتقۇنلۇق
 ايلاش ۋە اولتۇرۇش ھەرىكەت بولدى .
 مەلىكەتتىزدىكى اوششاق مىلتاڭ كە قارىتا
 جياڭ كەيشى چوڭ خەسەر مەنچىلىك سىياسى
 ستىنى ۋاقىت بوقونۇش ، فورال كۈ
 چى بىلەن ئېزىش اوششاش اوسوللارنىڭ
 ھەمەسىنى ئېشەتتى . جياڭ كەيشى
 ھكىمرانلىق بىلەن قىلغان بارلىق رايونلاردا

كورە-ئوتوپ ، فوراللى كۈچ بىلەن ايرى
 دە ، اكارىلىق (فعال ھەرىكەت) كورسەتتى ،
 كوممۇنىستىك پارتىيەگە قوشالغاندا ئوت
 مەلىكە بىلەن ، قارىدى ، ئالدىنقى يىلى
 (1945 - يىلى) ياپون ئىسلام بول
 ئاندا ، چوڭقۇر خەلقى جياڭ كەيشىگە يەنە
 بىر قېتىم كەڭچىلىك قىلىپ ، اولغا اولىك ئوز
 ئېلىش ايچكى اورۇشنى ئوخشوتۇپ خەلق
 چىلىقى سىياسىنى ھەلگە اشۇرۇش ، ھەر
 بىر پارتىيە ، گرومىلارغا ئىنقىلابىي ئىچ
 لىق بىلەن ھەت قورۇش . دېگەن ئېلىپ
 لارنى قوشقان ايدى ، امما ، قىلچىلىك
 ئېلىپتىن بۇق جياڭ كەيشى اورۇشنى
 ئوخشوتۇش بىنىنى اممىلەپ سىياسى كىل
 شىم قىزارىنى ئېول قىلىپ ، ئورت ماددە
 لىق ۋە ھەمىنى اعلان قىلغاندىن كېيىنلا ، او
 لارنىڭ ھەمەسىنى پۈتتۈپ تاشلىدى ، خەلق
 اولىك قىلغانلىرىغا ئىكرار چىدەپ ، دېگىنى
 نى تولۇقلاپ اورغان بولسىمۇ امما ، ج
 ىڭ كەيشى امېرىكا جەنگىرلىگىنىڭ باردى
 ھى استىدا ھەت ۋە مىللىتىك ھەت - ھە
 نىغا مەلىق قارىمەستىن ، خەلققە قارشى
 مەننى كورۈلمەيگەن بىتون بوزلوك ھەجۈم
 يورگۈزدى . بولتور (1946) - يىلى
 ئېنۋاردىكى اورۇشنى ئوخشوتۇش بىنىنى
 اعلان قىلغاندىن ئارتىپ بوگونگىچە ، جياڭ
 كەيشى ايلار - آخر 220 دېن ار
 ئوق مەننەم بېرىلگەدا 6 مېلىونغا يېقىن ھەرخل
 قىلارنى سەر - بىرلىككە كەلتۈرۈپ ،
 چوڭقۇر قى ياپون جەنگىرلىگىنىڭ قولىدىن
 قىلىق كورمەش بىلەن ئارتىپ اغان
 زاد رايونلارغا كەڭ كۆلەمدە ھەجۈم قىل
 دى . ايلار - آخر شىڭ پالڭ ، فو

پاراخورلوق ايشك ياشى . اشپهتولوق -
 مارافچىلوق ايشى ۋە كىزىر حكوم - دور
 نى . ايلقى سىلان و باچلار اشراشدى .
 نال يەنە يوقى كونورولدى . افنى
 مەدى بىران كېلىپ چىقتى . ضاعت
 نىجارت اشارى كاسانچىلارغا اوچرىدى .
 زورلوق بىلەن عىسكىر ائىدى . زورلوق
 يەنە اشاقى ائىدى . خلقىنىڭ اوزارى
 قەلەككە بەندى . شونوك بىلەن بىتون
 مەلىكەت بويىچە كوچولوك خلق چىقىرى-
 سز جېرى جفا دە فالدى . لكىن جياڭ
 كەبشى باشلىق مالىيە اىگىلارى ، پاراخور
 مەيدانلار صحرا ايكسپلانا ئورلوقى كوپ
 مەيداندىكى بارلىقىنى بەختىپ ائىدى . يال-
 غوزلا چىڭ كەبشى ، سولزىيەن ، كوك
 شاڭشى ، جياڭلى بوانغا - ئىنى قىزار
 نى تورن چوك عائىلە ئىلا ايلپ . ايتقاد
 دا اولار اىگىلىگەن خلق ماللىرىنىڭ قىيى-
 نى اون مەيداندا امېرىكا دىللارىدىن او
 شوغىنور . بو بارلىقلارنى چىڭ كەبشى ،
 اوزىنىڭ حاكم مطلقايدىن فائىدەلېنىپ
 زورلوق ، ظالوملوق يورگوزوب ، عكو
 مىنى ۋە ئە قىيىب اوزى منفيەتتىنى قامداش
 لوصولى بىلەن جياڭ كەبشى حاكم مط-
 لقلقنى ساقلاپ قلىش اوچون اچىكى او
 روشنى يورگوزمە كىدە . دوانىڭ حقوقى
 منفيەتتىنى چەت دولت جەانگىرلىكىگە
 ئارتىپتەندىن ساناقتا ، امېرىكا غە-
 كرى بىلەن مناسىت نوزوب چاڭ دارو و
 باشقا جايلارغا اولارنى تورغوزمە قىدا امې-
 رىكانىن مصلەتچىلر ائىدوروب اولارنى
 اچىكى اوروشقا نومالدىلىق قلىشقا و عىسكى
 رېنى تىرىپىلمىشكە قانناشتوروب ، اوزى-
 نىڭ ئان قىرىپتەنداشلارنىن قوماقدا ، اچىكى

اوروشقا اوردۇپلانىلار ، تانكىلار ، زەمىن
 رەكلىم ، مەنپىقلار ، اوق - دورىلار
 امېرىكانىن كوپ مقداردا ايلنماقتا .
 اچىكى اوروش خراچىنى كوپ مقداردا
 امېرىكا دىن فرض ايلنماقتا . امېرىكا
 جەانگىرلىگىنىڭ بو ماللىرىنىڭ بىدەلىگە - ا
 مىرىكقا خرى باز لارنى (اساسى -
 اوروللارنى) سىتىپ بەرمەككە . دېڭىز
 و هوا يوروش حقوقىنى ساناقتا .
 مەلىكەتنى قوللوققا ايلپ بارىپقان سو
 دا مەلەپتەلورى و باشقىلارغا قول قوي-
 ماقتا . بولار دولت اوچون يوقىشى
 كەبشىنىڭ مەلىكەتنى مېنىش شرطلرىدىن
 نەچچە مرتبە ارتوق ئېتىرى . چوشمە كىدە .
 قىسقىسىنى ايتقاندا ، جياڭ كەبشىنىڭ
 26 يىللىق حكاملىقىنى - وطن سېتىش ،
 حاكم مطلقا سىياسىتىنى يورگوزوش ،
 خلققا قارشى توروشىدىن عبارەتدور .
 بوگونكى كولىدە بىتون مەلىكەتتەزىدىكى
 كوچولوك خلق مەيلى قايسى بەرلك
 بولمىسون و مەيلى ياشى قىرى بولمىسون
 جياڭ كەبشىنىڭ بو چوك جىزايەتتىنى بى-
 لىپ ۋە مەيلىمىزدىڭ سىرەت بىلەن قلىتار
 ما مجوم يورگوزوب جياڭ كەبشىنىڭ
 يوقولۇشىنى بىتون چوڭكولونك آزادلىقىدىن
 كورنە كىدە .
 ۋەرمىيەمىز چوڭگو خلقىنىڭ ۋەرمىيە
 سان بولوب ، هر اشدا چوڭگو خلقى-
 نىڭ ايرالەسىنى اداره قلىدور . ۋەرمىيەمىز
 نىڭ سىياسىتى ، چوڭگو خلقىنىڭ مەهم
 و ضرور طلبىگە و كىلىك قلىدور . مەيلى-
 رىنى ايلپ ايتقاندا ، ئوبەدىلىكچىلردىن
 عبارەت .

توزومىنى يوقوتوب ، « يەرتەر گەنلەر ،
گە يەر بار » توزومىنى يورگوزوش
بىزا خىلقارى ئەفوسى بويىچە بىزا يەر
لارنىڭ سايىغا و صفىگە قاراپ تەكشى
ئەفسىم قىلىپ اشلىتىش و شولار شوپەر
گە ايگە بولوش .

7 — جوڭگو چىگراسى ايجىدىكى
تورلوك اوششاق مەنارنىڭ تەكلىك موخ
تارىپى تىنى و خاملىشىچە جوڭگو قوشما
جەھورىيىتىگە قوشولوش باكى ايرىيلىش
حقوقىنى تونوش .

8 — جياڭ كەيشى حاكم مطلق
حكومتىنىڭ وطن سېتىشىدىكى ھىرقىتتىق
خارىجىي علائەسىنى انكار قىلىپ وطن
سېتىشىدىكى تورلوك معاھىدەلەرنى بىكار
قىلىش ، ايجكى اوروش وقتىدە جياڭ
كەيشىنىڭ چەت ئەل دواتلار بىلەن الغان
قرضلارنى تونوماسلىق ، اميرىكا حكومىتى
بىلەن جوڭگونىڭ سىنقلايىگە خوق يەنە
كوزىوانقان جوڭگودا نوروقلوق نەرمە
سىنى ايلپ چىقىپ كىنىشنى طلب قىلىش
ھىرقىتتىق چەت ئەللەرنىڭ جياڭ كەيشى
نىڭ ايجكى اوروشىغا ياردەم بېرىشكە و
ياپونىيا تىجارەتچىلىقىنىڭ قايتا تىرىشىشىگە بار
دەم قاپشقا قارشى نوروش . چەت ئەللەر
بىلەن تەڭ حقوقلوق سودا و دوسلوق معا
ھىدە تۈزەش . دونىادا بىزنى بىر بىر كۆرى
دىغان مىللەت بىلەن بىرلىشىپ بىرلىكتە كو
رەش قىلىش . يوقىرىدا كورسوتولگەن

ھىر بىر لىقپەر نەرمەمىزنىڭ اساسى
سىياسى بولوب ، عىسكەرلەرنىڭ قىسمى
بەتكەنلا جايلاردا موشو سىياسەت دەرىھال
غەلگە اشورولماقتا . بو سىياسەت بىنون

1 — ايشى ، دېھقان ، عىسكەر ،
اوقوغۇچى ، اوقوتقۇچى ، سوداگەر و
تورلوك ئىزىلگۇچى مىنلارنى بىرلەشتۈر
روب ، ھىر بىر خىلق جەمئىيىتى ، نور
لوك خىلقىل فرە ، گروھلار بارلىق
اوششاق مىللەت ، ھىر — بىر جايلاردىكى
جوڭگو مىجەزلىرى و باشقا وطن فرىزە
مىجەزلىرى بىرلىكتەمىلى بىرلىك صفى تىش
كىل قىلىش شونوك بىلەن جياڭ كەيشى
نىڭ حاكم مطلقا حكومىتىنى يوقوتوب
خىلقىل بىرلەشمە حكومت قوروش .

2 — جياڭ كەيشى باشلىق ايجكى
نوروش جىنايەتچىلىرىنى توتوش ، سوراقتا
ايلش و جزالاش .

3 — جياڭ كەيشى حاكم ايلغىنىڭ
حاكم مطلق توزومىنى يوقوتوب ، بىر
كى خىلقچىل توزومى يورگوزوب ، خىلق
نىڭ سوزدە ، مطبوعاندا ، يىغىلىشىدا
اوششاق بولغان نەركىنلىكىگە كفا
لنىڭ بېرىش .

4 — جياڭ كەيشى حاكم ايلغىنىڭ
چرىك توزومىنى يوقوتوب پاراخور
عمدارلارنى تازىلاپ پاكلىك سىياسىتىنى
نوروش .

5 — جياڭ كەيشى ، سوڭزى
بىلەن ، كوششاخشى ، چىكلىق نوروش
چوك ائىلەنكە راونومدىن باشقا مھىم
اوروش جىنايەتچىلەرنىڭ ھىم بىرور كرانلارنىڭ
مال مىللىرىنى مصادىرە قىلىپ ، دېھقان
و ايشچىلارنىڭ نورموشىنى ياخشىلاش ،
ئانگە اوچرىغانلار و كىمبەغەرگە بار
دەم بېرىش .

6 — فېئودالىي ائىسىلا ئاناسى

12 - 11
لار ، زەمىن
دوريلار
ايلاندا
مقداردا
اميرىكا
سەلىپكە
اساسى
دېڭىز
تەقدا
بىغان سو
ل قوب
بويەش
قىلر بىلەن
شەككە
ئىشەنچ
بېقىش
نوروش
دور
زىدىكى
بىرلىك
بىسون
بىر
يىتار
مىنىڭ
شەن
مىيە
قىر
ھىز
مىم
مى

خاق بېرلىگىنى، حربى بىلەن مەمورى
 بېرلىگىنى، اوزبەت بىلەن دوستلار بېرلىگى-
 نى ، جەڭچى بىلەن ئەفەتسىرلار بېرلىگى-
 گىنى نطعى چرا قلىب ھرقانداق تر
 نىب - اينتظام بوزىدىغان ھادىلارنىڭ
 دوچود بولۇشىغا بول قوبۇللىق كىرەك
 بارلىق جەڭچى ئەفەتسىرلار سىزار ئىب
 سىڭىزلاردا ھەكەم تونوشىڭىزلار كىرەك-
 كى بىز بىوك خاق آزادلىق ئەرمەھورمىز.
 بىوك جوڭگو خاقىنىڭ داھىسى ماوزىدوڭ
 بولدىنىڭ رەبىرلىگىنى ئاستىدىكى ئەرمەھ
 ۋەزىر . . . فقط بىزار ماوزىدوڭ بولدىنىڭ-
 نىڭ كورسەتمىسىگە دايم رىعايە قىلساقلا
 چوقوم غابە قازىنىمىز .

بونالىسون جىڭ كىشى
 ياشىسون بىڭى جوڭگو

جوڭگو خاق آزادلىق ئەرمەھسىنىڭ باش
 قوماندانى : چودى

مەۋن باش قوماندانى بىن دەھرى
 جوڭخوا مڭگوى 36 - يىل
 (1917 - يىل) 10 - اوكتابور

مەھەلە ئاشوروشىمىز كوردە .
 بىوك وطينەنىڭ قايسى كولى قاراڭ
 غاۋاندىن بۇرۇقلۇققا چىقىشى سويوماوك
 نېرىندىلار بىزنىڭ قايسى كولى اينسانى
 نوروش كوچوروب اوزىنىڭ ئىلگى بو
 بىچە اوزىنىڭ جكومىتېنى سايلاپ ايلېشى
 بىزنىڭ ترشېشمىزغا باغلاقدور . ئەرمەھمىز
 دېكى جەڭچى ، ئەفەتسىرلار اوزىڭىزار
 نىڭ حربى ماھىرلىقىڭىزنى يوقورى كو
 نوروب ، مقرر غابە قازىنىدىغان سو
 نىشېمىزدا - بەھارائە - اتقا بېسىپ ، بارلىق
 دوشمەننى فطعى مەكەل ، پاكىز و بىقوز
 لىنى يوقوتوش كىرەك . سىز گورايىك-
 نى يوقورى كوتوروب ، ھەر - بىر آدم
 دوشمەننى يوقوتوش خاقنى اوبخوتوش دى
 گىن ايككى نورلوك قىلېمىنى اور گولوش
 بىلەن خاق مەھسېنى ھەكەم بىرلەشتوروب ،
 بىڭى رايئونلارنى تزدىن مستەھكەم راي-
 ئون قلىپ قوروش كىرەك . تىرتىب اىز
 نىظامنى يوقورى كوتوروب ، ئەمەرنى ،
 سىستىنى 3 بىوك ئارتىپىنى ، دىققەت
 قلىشىغا تېگىشلىك 8 ماددىنى رەسكەر بىلەن



دۇنيا خەلقچىل ياشلار بۆلەشمىسىنىڭ ايگىنىچى قىتەملىق يېقىنى اوتكوزولگەن.

2 — امېرىكا كومىتېتىنىڭ چوڭگو سىياسىتىگە آرېلىشىشىغا قارشىلىق كورسوتۇش . شۇنىڭ بىلەن بىرگە امېرىكا دۆلەتلىرىنىڭ خەلقچىل زاتلىرىدىن ، امېرىكا كومىتېتىگە مەزكۇر سىياسىتىنى توختۇتۇش خەلقىمىزگە ، ھەمدە چوڭگودىكى امېرىكا كىشىلىرىدىن دەرھال ئېلىپ چىقىش خەلقىمىزگە تەلپ قىلىشنى اوتۇتۇش .

3 — كورسوتۇلگەن قارشىلىقنىڭ ئىشلىرىنى بۆلەشمە دۆلەتلەرگە ئېلىپ بېرىش .

4 — بىتون دۇنيا خەلقچىل ياشلار ئىسمىگە كومىتېتنىڭ كىشىلىرىنىڭ قارشىلىق قىلىشى ، ھەمدە بارلىق ئەمگەكچىلەرنىڭ شەرتلىرىدىن قانداقلىقىنى چوڭگو ياشلىرىنىڭ خەلقچىل خىزمەتلىرىگە بار-دەم بېرىش بىلەن قىلىشقا چاقىرىش .

5 — دەرىجىلىك ئورمان ئورمانلىرىنىڭ چوڭگوغا ئاۋەتىش ، چوڭگو ياشلىرىنىڭ خەلقىمىزگە ئىشلىرىنى چۈشەندۈرۈش .

(4 - ئوبدان ئىنقىلابى ش . ت . گزىتىدىن)

شىمالى شەنشى 25 — اوتكۇبىر قىتەملىرىمىز ، دۇنيا خەلقچىل ياشلار بۆلەشمىسىنىڭ ئىش باشقۇرۇش ھېيئىتى 8 - ئاينىڭ اوتتۇرلاردا چىخۇسلاۋاكىيەنىڭ مەركىزى شەھىرى پراگا 2 - قېتەملىق يېقىنى ئىشلىرىنى ئۆتكۈزگەن . يېقىندا چوڭگو ئورمانلىق قىتەملىرىنى ئىشلىتىش بىلەن ھەمدە بىتون دۆلەتلىكى خەلقچىل كىشىلىرىنىڭ خىزمەتلىرىنى بۆلەشتۈرۈش ، چوڭگو ياشلىرىنىڭ قەرزىمىزگە كورەش ئىشلىرىنى بىلەن قىلىشلىرىنى تەلپ قىلغان ھەمدە ئوبدانلىق قىلار قىلغان .

1 — گومىننىڭ كومىتېتىنىڭ خەلقچىللىقىنى بوزۇپ ، چوڭگو خەلقچىللىقىنىڭ ئىشلىرىنى ئۆزگەرتىش ۋە دۇنيا خەلقىمىزنى بوزۇدىغان ئىشلىرىنى كورسوتۇپ ، گومىننىڭ كومىتېتىدىن بارلىق ئورمانلىق ئىشلىرىنى خەلقچىل ياشلارنى دەرھال بوشۇتۇپ ، چوڭگو ياشلىرىنىڭ بىتون خەلقچىل خەلقىمىزگە ساقلاشنى تەلپ قىلىش .



غنى 1901 - يىلى 5 - ماي كۈنى ئېلى رايونى قىلىش بېزاسىنىڭ تۈردى بوزى مەھالسىدە كەم - مەھەل دېھقان غاۋىلە - بىزىن دۇنياغا كەلگەن . ئاتىسى مەھەل باقى آكەمنىڭ ئەسلى خوتەنلىك بولۇپ ، اونوڭ 2 - بوۋىسى ، مانجور استېداد خاكېمبېدەنىڭ تىرىك تاپ مەنەبە مەر ، چىرىك ۋە اوۋىغ - جەنەلرېنى باقىدۇرۇش ؛ (شەرھىرىدە آزادلىق قوز - غولاڭغا قاتناشقۇچىلارنى پىلاش) سور گون قىلىش) مەقسىدە 1760 - 67 - يىلى ياپىغا كاشغر ، خوتەن ، نورپان .. لار دېر كۈچۈرلۈپ چىققان 8 مەك ئوبلوك ئوبغۇرلارنىڭ بىرىسى ئىدى : مەھەل باقى آكام ئانا كىسى بولغان دېھقانچىلىق بىلەن ئىغىر تۈرمۈش كەچۈرەتتى ، چۈنكى كۈچۈرلۈك يەرلەر مەسئەت ئەمەلدارلار ، چوڭ دېھقانلار (فېئوداللار) تەرىپىدىن زورلۇق ۋە كۈندە شەبەك بوللار بىلەن ئېگىلىنىپ ، كۈچۈرلۈك كەمبەغەل دېھقانلار ئەدە بوۋە ئىغۇر شۈرنىڭ يەرلەرگە ئىشەپ ، ئېچىنلار ئىغىر تۈرمۈش كەچۈرەن ئىدى . اونوڭ ئۈستىگە قان ، تەر صرفى قىلىپ ، ئاپقېنى ئۈزۈم ئىغۇر ھۆكۈمىتىت نۇرلۇك - تۈمەن باج ، سەملىق ، ئالۋاڭ ، پىساقلىرىغا ، تىرىك تاپ جىزائى خورلارنىڭ تۈرلۈك تەبىئەت ، ھەرخىل بەتەنە بىلەن ئالدىغىن « خىي » ئارىگە كېتىپ ، غۇرۇق قولىنى چىشلەپ ، زەرداب بوتۇپ ، خون بولۇپ ، ئۈزۈم ئىغۇر كەچۈرۈشكە مەجبۇر ئىدى . شۇنداق دېھقان غاۋىلە ئارىنىڭ خۇددى بېرى مەھەل باقى آكامنىڭ غاۋىلەسى بوغانلىقىغا مەھەل باقى آكام -

كامبېگەمۇ جىيانىڭ ئىغىر ، قىسنىڭ قۇرۇق لىرىدا ئىگىرىپە سقا ، جفا بىلەن ئېلىشىدا قا آمالى يوقى ئىدى ، ئانا ، قار كەم - كەندىن ئارتىپ ، ئىش قارغىچە چۈچۈرۈشكە بىللىرىنى ئەگەشتۈرۈپ ، كۈن - تۈن ، كەنەن چاھىسىپۇ ، قانتىق - ئورۇق پاخال - سامان ، ازغىنە خېرەن ئېلى بىلەن قىشقا كېرىپ كىتىپ ، مەك بىر جفا بوۋىغىچە قىز بىلەن ئارانلا سېرىق شا مەلغا ئويىشى . غنى مەن شۇ غاۋىلە دە ئىسۈپ ، 7 ياشلارغا كىرگەندىن مەكتەپدە ئوقۇشقا باشلىدى . غاۋىلە ئورمۇش كۈنىسى ئىغىرلاشقان ئىدىن ئورمۇشنى ئورنىڭ قىزىدا قىلدى . چىلىك بولمىدى ، 10 يېشىدىن ئارتىپ مەكتەپكە بارمىدى . ئورمۇشنى بېقىپ بېقىشقا باشلىدى . 15 يېشىدىن كېيىن ئانىسىنىڭ دېھقانچىلىق ئىشىغا بارمىدى . دېھقان بولدى .

غنى غەلبە ئىشچان بېگىت بولۇپ ئۈستى ، دادىسىنىڭ قولىنى سۈرۈش كەنەن چىقىرىشدا ، ئوغان سېلىشدا ، سول ئايىشدا ھەممىنى جېران قىلدۇرۇش ئىش بولدى . ئورمۇش كۈچ سېلىشلارغا چىقىشلاردا ئونوڭ دېھقانلىرى ، بىلكى ئۈزۈم چۈچۈرۈشكە كېلىپ بېرىغان بولۇپ ، ئونوڭ داڭقى بىتون بېزاقچى مەھەل بولدى . غنى ئالپاڭنى قىلپ ، سالاھىلىق دەسسەپ ، ئۈزۈم چىققان چاغ - لىرىدا ئانىسى مەھەل مەھەل ئارقىسىدىن قاراپ : « خەدا يامان ئىدىن ساقلىغىن ئىشە دەپ ئويىنى . كۈندىن - كۈن بېقىنىدە

پوروش - توروشلاردا كىشى زونلانغىيە -
 ئەك اوسوب كىنىپ بارغان بالىسىغا كوز
 تىگىشىدىن ئەنسىرگەن مايم خان ھەدەم
 نل نومارى تىكتوزوب ، بوپنىغا ايسىپو
 قوبدى .
 جەللە جەمەتلەرى اوتكەتكى پەلپو-
 لارنىڭ ، بەادرلارنىڭ خىكايەلەرنى سوز-
 لەشكەردە غىنىنىڭ قىلى - قامتى ، قلمىش
 حر كىلەرگە قاراپ ، اونوك كەلگوسى
 اوچون زور اونىر بلەن مەبەت باغلاب ،
 تىلغا آماي قوبماتتى .

ايگىز بوبلوق ، بوغان باش ، كەك
 سوزوق قىزىل يوزلوك ، قوى كوز -
 لوك ، گەودىلىك سالماقلىق ھەبەت كور
 نوشدىكى پىگىت - غنى حقىقتە ايش
 چان ، عقلىق بولوب اوستى ، زامانىنا ،
 تورموشقا ، خلق زارىما ، چوشونودىغان ،
 قاغورىدىغان ، غضبلىنىدىغان بولدى .
 او ، اجتماعى حىياتنىڭ غداپلىق ، تارقوب
 نىدا : « .. خلقنىڭ ھەممىسى دىگىدەك
 نىمە اوچون جول - جول كىيىلەردە ،
 يالاڭ ايتاق ، پىرنىق چورولاردا ، بو
 روق چوشمايدىغان توپ ، تونوكلوكۇس
 كى ، زەى اويلەردە يوردا نىلغا زار
 بولوب ، تورموش كەچورودر ، بو ،
 نىمەشكە شونداق ؟ .. بو ، حكومت
 آلوك - پاسىغىنىڭ ، باج - سەسىلەرنىڭ
 كوپ بولغانلىقىدىن ، بەرنىڭ كوپىنى ،
 ياخشىلىرىنى « اولوغلار » ايلپويايم ،
 كەمبىغەللەرگە نەدە دادىن قاچقان پەدرلر
 نى قالدورغانلىقىدىن ، شەرلردە بولسا ،
 مەنەدارلار ، اولارنىڭ ئوققان ، اغىنە -

اوگىلەرى ياساق اوز ، چوك دوكدلار
 دا اولتوروب ، سودىنى قولغا ايلىپ ،
 كەمبەغەللەرگە اونەت قلدوروشما اردن
 قالمىغانلىقىدىن . قىقىسى زادى حكومت -
 نىڭ يامانلىقىدىن . . دەپ ، حكومتكە
 نىفرت كوزى بلەن قاراپ ، ھەر كىمگە
 يورمىغانلىق ، سوزلەپ يورەتتى . ياپى ،
 لوزوكلارنىڭ خلقىنى اوروب ، خەزەنلەپ ،
 يامولارغا سورەپ كىتىپ بارغانلىرىنى
 كورگەنلەردە ، اچى قىلما ، غضبى
 تىشىپ ، اولاشقان خاق ، آغىنلەرگە قا
 راپ : « او ، لامىلاردىن نىمە قورقوش ،
 1 . 2 سىنى توتوب ، راجا سىلپىش
 كىرەك ! » دەتتى . . .

1918 . - بلى كەچ كوز مەز -
 گىلى . محمد بانى آكام ئەنگەزلىك
 چاى درغاسىدىن كىيىن : « ئەسەباللەرىم
 خىرمانغا بارايلى » دەپ توروشىغا ھولە
 دا واراك - ورونك چىقىپ كەتتى ،
 ھەممە ھولغا بوگروشوب چىقتى - دە
 بردىلا قورقوشوب كەتتى .
 - غنى قايسىنىڭ ؟
 - مەن - دەپ ھېچ بىر ئەيىل -
 مەسىلە غنى الدىنچاقتى . اوچ چرىك
 مىللىتى ئەگەپ توروب ، بىرى باغلاشقا
 كەلدى . لىكىن غنى اوزىنى بەللاقتىلى
 قوبماي « باغلاب نىمە قلىشىپتىن ، آپە .
 رىدىغان بىرىگە آپىرىش ، جور ، »
 دىگەن جاۋابنى قىلى ، غنىنىڭ بەلىدىن
 قورققان چرىكلر ، نورنى تورت طرف -
 دىن ملتىقىنى تەكلەپ ئىلىپ ماخىدى .
 آنا - انىلرى غنىنى قوتلدوروب ايلش
 قا چىرىكلەرگە پالوورغىلى تورغان اى -
 دى ، مونداق افلاسارغا پالووروشنىڭ

غىبە گوداھى | مەن ئىمە قىلغانتىم ، ئىمە قالىدۇ ، ھېچ نەرسە قىلالمايدۇ . قونماڭلار ، قايتىپ كېلىمەن ، دەپ ، ئەمگەل ھەي خوشلوشوب ماڭدى . شۇندىھو لوبىدىكىلار الە - چوقان ، پىغۇ - زارى بۇن ، ئېسى مايم خان ھەم : « ئىمە لوبىدۇ ، ئىمە گەپتۇ ، بالامنى ئىمە قىلا . » ھېچ قانگۇر - قانداق قالدى ...

غىبىنى تۇققوزتارا يامولىنىڭ قاراڭغۇ ، زەي ، پېشت ، بورگە ، چوچولماھ ارچوب بوردىغان ايك يامان گوندى خەيسىغا پوتىغا كىشەن ، قولىغا كوزا سالىپ سولايىدۇ . اولوك سوتكىسىغا يىدىغان نامىنى توخومدەك جىڭ موما ، بىر ھېچىرمىتەك . لوبىدىن كىلگەن قانداقلار اوزىگە تەگەيدۇ ، ئو ، بوروق چوشمەيدىغان قارا ، دە - شت گوندىدا اچلىق ، اريغوسزلىق ، خايغۇ ، عذاب بلەن كونسىرى دەرماز - سزلىشىپ ، غىبى ياش ووجودىغا سىغماي قالىدۇ . شۇنداق قاينىچىلدا 10 لار سوراڭ سز ياتقاندىن كىيىن اونى سورافقانە چىقىپ : — مەندە چاتاق ناھىنى كوپ ، سەن چىقىپ كەت دەيدۇ .

— مېنى نەيشكە 10 لار سولاي دىگىلا ، مەن ئىمە نامان - گوناھىم ئىمە ؟ — سېنىڭ گوناھىڭ ناھىنى كوپ ، تولا سوز ايتما ، بولمىسا ، يەنە سولايەپىز دەيدۇ - سولايەپىن بوشونودۇ .

خلىق اوستىدىكى سانسىز ايفرچىلەپلارنى گورۇپ ، چوشولوب ، رىجىدانى قىشپ بورگەن غنى بىكارىن - بىكارغا 10 لار سولۇرۇپ ، كوزىگەن چىرى خىللىرى نازىش بلەن ظالومغا قارشى تىخىمۇ

غىبەھەدى . چونكى او ، 10 ايلقوسولاق جىريانىدا قانداكىلارنىڭ خالىنى ، يامولىنىڭ ظلوم اوچىقى ايكەنلىگىنى ، دا رىن ، اويا ، يايىلارنىڭ خلىقى بوقىبەھە - بوھتتار بلەن سولاب ، اوزى بلگولچە عذابلاپ ، خنى گونامىز اول . نوروشلرىگە تىخىمۇ چوگنور چوشىلدى . شۇنىڭ بلەن غىبىنىڭ ھەر بىر خرىكىنى ظالومغا نەجەل ، ھەر بىر سوزى ظالومغا خەنجەر بولوشقا باشايدى ؛ اوزىنىڭ طا - را فىغا استىداد خا كەپىنىگە قارشى بولغۇچىلارنى ، خىقى و بىجان ايكىلارنى بولغان قورقۇس يورەك بانور - نوچىلارنى توپلاشقا كرىشتى . بو وافت غىبىنىڭ گامگۇڭ (بەھار) اتىلىپ داخنى ايلى وە خىلى يەرلەرگە كىتىپ بارغۇلار . ۱۰ قىت ايدى ، او ، قورقۇلتنى ، ھېچ نەرسىگە بوزەك بولمانتى . اولوك كوچى - مو خادىت ايدى - بولوك ارچوزنوبى - كى مېئال كفايە :

بىر كونى غنى قوقوزتارا دا عجاىب بىر كوچ كورسونودۇ : دوكان اول دىدا پەلىوانلارنىڭ سوزى چىقىپ قالىدۇ غنى چەبە چەس ايدى . بانورلوق خىق دە كو بولەك سوزا ، اتقان قازاق بىلەن بىگە قاراپ : « موشو الا اينىڭنى آنو قارىيا غاچ نووبىگە اپىرىپ ، ئە كەسەم نەدەق قلىپىدىن » دەپ ، 150 مېتر چامىسى - دىكى اربلىقنى كورسەتتى . كوتورۇپ مېڭىش بىر ياقدا نورسون ، اورنىدىن قىر رىتالمايدۇ - دىگەن خيالدا تورغان قازاق بىلەن : « سول اناشقا اپارىپ كەسەك ، اننى ساغان بىر دېم ، ال ايدى كوتىرەلمىسەك ، تورغان ائىڭنى



ساقان بېرە-سېنبا ؟ « دەپ غەزىغا قول او
 زونودو - غەزىبو « بولدى ، دەپ قول
 ايلىشىدۇر يە كۈرۈنى زورۇب بارغان بويى
 ئانى بەلكىسىگە اياپ ، دېك . دېك
 كۈنۈرۈب ماگىدۇر ، اولاشقان خلقە
 تېغىس باشلىنىدۇ ، غنى پەللىگە بارغان -
 دېن كېن ، آرقىغا قاراپ : « مزامونو
 ساگا » - يلاو ، دەپ ، يەنە 100 -
 جىنۇ نېرى آپىرىب ، آندىن قايتۇرۇپ
 كېلىدۇ - دە ، ئانى لېككىدە يەرگە قوبۇ
 حو (خلق چۈقىنى يەنە كوچۇبودر) .
 آلا آن نھايتى ياخشى آن ايدى .
 آندىن آيرىلاشقا كوزى قىيمىغان قازاق
 جېگىنى ئانى سېتىپ بېرىشنى سورايدۇ -
 سە . سلاچىلارنىك ھە ، ھولارى بىلدىن آن 45
 گە كىگە ھالېنىپ اوزايگىگە قايتۇرۇلۇدۇ .
 غنى بانورنىك مودراق حر كىتارىدىن
 حر توم يارىتىشقا مېكىن . غنى منا شونداق
 كوچلوك ايدى .
 شونوك ارچون ظلومغا قارشىلار ،
 جوزەك تاپلارغا اوچلار ، جزا ئېخۇرلارنى
 جايلاشقان تورغانلار ، نوچىلار ، گاتگۇگۇ
 لار سلب غنى اطرافىغا اولېشانى . غنى
 اولار باھن برلىككە دە - بەردە ظلېم
 حكومتنىك سېرىنى - اوسالېغىنى پاش
 قىلىپ ، باپى ، اوزوك اوخشاش ظلېم با
 لاقچىلرىنى ھەر بەر ، ھەر دوخەوشدا
 تىلاپ ، حقارەت كوزى بىلەن قاراپ ، لور
 كى كەلگەندە راسا سالاننى . بىلكى ظا
 لېم ، پىشىن - قن شورارلارنىك مال -
 ملكىنى اوغورلاننى ، جايلاننى ، جاينى
 تاپقوزاننى ، دەردى بارغا دەرمان بولان
 تى ، پىنەنى يولەننى ، گەبېغەلنى كولا

دورەنتى . شونداق قىلپ غنى : « ظا .
 لېمنى بر قېتىم بەرگە قارانساق ، عالېمە -
 نى مك قېتىم كو سورگەنگە اوخشاش ، خوش
 ھەندىك بر زال تو كىنى بولغىنىمىز - بولا
 فان ، فلغنىمىز - فلغان بولادۇ . آخرى
 يە كىگەنېمىز - يە كىگەن بولۇدۇ » دېگەنگە
 اوخشاش سوز و حر كىلر باھن ظالملا
 نى قا كىبۇر - قاخشىتىپ يورىدۇ . شو -
 نك ارچون او ، نا - آپرىل اوزگورۇ -
 شىگە قەدر يەنە سولونوب ، يەنە چقىپ ،
 يەنە سولونوب ، يەنە چقىپ ، عمرىنىك تولىم
 سىنى زىنداندا لوتكوزودۇ .

بتون شرقى تور كىستان خىلقارى
 سىياسى ، اجتمائى ، اقتصادى ھەر بر
 جەھەتتىن چەكسىز قىزىلىپ ، ظلومغا
 چىدالاش حالى قالمايغانلىقىدىن 1931 -
 يىلىدىن باشلاپ ، قەول خقى ظلېم جىك
 حكومىتىگە قارشى انقلاب قوزغىدى .
 بو ، اولوغ حر كىت بتون شرقى تور كى
 تان تېزىلگەن خانلارنىك اسلى مقصدى
 بولغانلىقىدىن ، تېزدىن اوج ئېلىپ ، بتون
 وطنىمىزگە بېيلىدى . 3 يىلىق قانلىق
 سوقۇشلاردىن كېن مستېد جىك شورېن
 حكومىتى اغدورولۇپ ، يېڭى اولكولوك
 خەلقچىل حكومت قورولدى . نەركىن -
 لىك ، حورلىك ، مىلى تەكلىك ، ۋە تر
 قياتقا اساسلانغان سىياسىلار اعلان قىلىنىپ ،
 اجرا قىلىنىشقا باشلىدى . سوويت حكومىتى
 مىنى بلەن توسلوق يولغا قوبولدى خلق
 « اۋم ... ! آزاد بولسۇق ... » دەپ ، خوش
 حال - خورام بولۇشۇپ ، برلىككە مال -
 جېنى بلەن تر قياتقا اوزىنى اوردى . نەتىجى
 دە 3 - 4 يىل ئېچىدە خلق تىرىكچىلىكى

وہ سودا - تجارت اشلىرى ئەر كىن دارام قلىب ، خالق تورموشى ياخشىلىنىشقا باشلىدى . مدنى - معارف اشلىكلەرى خىل ئىچىلەپ ، ھەر مىلەتتىن ساواد لىقلار ، ضىيالىلار كۆپۈپ ، نورغۇن لىغان مىلى كادىرلا يېتىشىپ ، اذارە وە سىياسى ئىشلارغا اربىلىشىشقا باشلىدى . بو حال خطاي مستىدىلرى مودە مەس -

تەلەكچىلەرى ، بولوبەو اوستولوق وە مكار لىق بلەن حاكىمىت اوستىگە چىقىپ ايلىپ ، واقىلىق تاتلىق سوز ، اوبدان اشلارنى قلىپ ، حاكىمىيەتنى چىكىنىشقا كىرىشكەن شىكىلىنى كۆندىن - كۆنگە خوف ئىچىدە قلدوردى . شوندىمەو او ، اوزى - نىك چىرىك مقصد وە زەھەرلك قىدىنى پورگوزوش پورسىتى كەلدى دەپ اوب لاپ ، اشنى استىدىن بوراپ ، ظلمەتكە قارلىق تىرورلوق ئىشىنى قوللونوشقا كىرىشتى . بتون اش كون سېتى خراب لىققا يوز توتتى ، او (شىكىسى سەي) شىرقى تور كىتىن خلقىنىڭ ابرولوق ، نفوسلوق كىشىلەرنى ، علمالەرنى ، اوز - كور قاراشلىق ، ارچوق مكارلك ضىيالىلەرنى ، ياشلەرنى قەشقا ، اولتوروشكە ، پوقوتوشقا كىرىشتى . خلقىنىڭ آم - زان - نى يەنە كوتورولوشكە باشلىدى .

عجبەو زامان بولدى ، عالم چورگىلەنى دەپتە . پورە كىدىكى زەرداب سو ، قانغا اوزىلەنى دەپتە پ

دىگەنگە اوخشاش خلقى ناخشىلەرى پىزا - قارلاردا موخىلوق چارا كىلىنباي تور -

دى .

خالق بىلەن نەك بىر نەچچە زامان خوش حال ناخشىسىنى ئىتىپ ، تاغنىڭ ئەر كىن ارسىلاندىدەك تورموش كەچۈرگەن غنى نىڭ خىيانى وە خىيالىدەمەو ئۆزىدىن اوزگە روش پەيدا بولدى . ھەر قاپان : « خطاي زومىگەرلەرنىڭ توڭغوزلېغىدىن فونولار كون بولارمەو ، ئىنە قاراكلار ! خطاي قانچىلەرى يەنە خۇنغا ئىلغىنى باشلىدى .»

دەپ پورگىن غنى نىڭ وچدانى تېخىمەو قانداپ ، قەرى ووجودىدا سىماي قاشقى . مىلى توردى . او ، دوتىنىڭ دەشەنلىك زامانىسىنى چىك دەرىدىمەو اشوروپ سو كوپ ، اعنت اوقوب ، ظومغا قارشى آچچىق نىفرت ، اوتلوق غضب بلەن حر كىلىدى . او ، ئىپى كەلگەندە خۇنغا قاراپ ، دۇيلاق بلەن : « ھوى خلاق اوبلاكلار ! نىخى يېقىنقىنى اوبالماق ، بىزىر - خطاي قىن ئىچەلەرگە اوزلارنى مى اوبدان تولوتوب كەلگەن قەرىمان بولبارلارنىڭ نەورەلەرى ، صادىردەك پالون - لارنىڭ بالىلەرى ! بىزىر شىلارەك نوز غولوب ، خاقىمەزنى آزاد قلمىساق اولارگو رىدە اوزە . اولتورودىر . ظوم بىلەن اولگەن سانسىز خلقىمەرنىڭ قىزىل تىرىغى ياقىمەردىن چوشەيدىرا ، دىگەندەك سوز لەرنى اشكارە سوزلەپتەننى . يەنە بعضى نوزى اغەپارنىڭ اورونسىز حر كىرى - نى كورسە ، « ھوى ! كوسىڭ كىلىمەن گو كىلىغىڭى چاڭگو دەگە قىلادىڭ - دىدەك نەنلەر بلەن ضرىبە بىرەننى ، فون - رەماننى .»

(داوامى بار)

اقمىن تاڭجارقىق

جوادى ۋالى تاڭجارقىق 1909 — جىلى
 نىڭ غېنىمۇۋارىنىدا بىلە ايماعىنىڭ كىرىس
 اۋدانىدا « نەھارا » دەگەن جەردە تۇ-
 ۋرغان .
 تاڭجارقىقنىڭ اكىسى چولدى اۋنا .
 نى ئىش رادىم بولغاندىقتان ، دىمىرىمە
 ۋسى بىلام ارقىلى غېمىر چاقىملىق كىرنى
 بىلىنارما كەن دەپ ، بىلامنىڭ اتمىن
 « تاڭجارقىق » قوبىغان .
 اكىمىنىڭ بىز ۋىمارۋۋى دا نەرسى كە-
 تپىدى . چاسىننان - اق ، اۋىل ، ايماق
 اتا ، اتاغا - زىكىمىدى « غىمىلى قىزىقى »
 بىلابولدى ،
 12 جاسقا كەلگەندە اۋدا مولدا-
 مىنان . بىر كى جىل وقىپ ، غونىڭ
 ئالاستىنىلىسى مەن سەنىمى ارقاسىنىدا
 قات جازا غېمىدى .
 سودان كەيىن - اق ، تاڭجارقىق بىلامىقتى
 تاسىلى ، كەنلى سوزدەردى ؛ مادىل ،
 مانىل ، ولىك ، كىتابتاردى جىيىناپ ،
 اقمىدىققا بەيىملىقە پەردى ، غىمىپتى وز-
 نىشە جەگەل - جەگىل ۋىلەگەردە شى-
 عارا بىلىمىدى .
 ونىڭ شىعارغان ۋىلەگەردى اۋىل
 راسىنىدا چانتاىپ ، نوي - ئومالاقىنانى
 شىغا باسماىدى .
 بىراق ، غېلىمىن ناعى كوتەرىپ ،
 ونىمىن دەسەدە ۋىگاي ۋىراى ئاپپادى ،
 ۋىنەننى ونىڭ ۋاعىنىدا غىزىمىدى ئىردە
 اشىلعان مەكتەپتە چوقى ەدى .
 ۋىنىسەدە سۇبىلىك كۆردەدە اشىلعان قى-

تايشا « مۇڭغا شونىڭ » مەكتەپىدە
 1919 - جىلى بارىپ ، كىرىپ ،
 غېمىر جىل وقىدى .
 ونان كەيىن مۇسداغاشا ، مەكتەپتەن ناعى
 چاقىسراقى وقۇۋىدىڭ نىگىپى بولماغاشىدە
 ئان سوۋەت جەردە قاشىمىپ غوتىپ ، بىيەت
 كە دەگەن جۇراتىنىڭ اۋدانىدا جىرىپ ،
 سول جەردەگى اۋىلىدىق مەكتەپتە 3 جىل
 وقىدى .
 ۋسى كەزدە تاڭجارقىقنىڭ اقمىنىدىق
 ونىدى مۇسەب كەلە جاتقان كەزى بولۇۋ
 كەردىك .
 قايدا ۋىلىك ، قايدا نوي بولسا ، سونى
 بىزدەپ جىرىپ ، « قوبىدىم » دەگەرانا-
 قنى اقمىن قاتنىمان ۋىلك ايتىمىغا ئۇسىپ
 ونى جەگەدى . سودان كەيىن تاڭجارقى-
 قىنىڭ نى شىغا باسمايدى .
 ۋىل جەردە (قازانىستاندا) 3 جىل تۇز-
 غاننان كەيىن 1925 - جىلى قورغان
 شىك ارانى مەن ۋىلەگە قايتا كەلدى ،
 ۋىلەگە كەلگەندىن كەيىن ، قىتابلار تە
 غۇشىمىن ۋىل جانقا بارىپ كەلدىڭ دەپ تۇ-
 ئىمىغا الادى ، غىمىپتىمى ۋىل كۆرەتۇرمە-
 سىنىدە غېمىر جىل چانتىپ ، موزىنىڭ اقاد
 لاشىملارغا چازغان ۋىلەگەردى ارقاسىنىدا
 ئىقمىننان شىعادى ، بۇل ئىرمادەن شىق-
 قاننان كەيىن ، اولاشىملارغا مولدا (قا-
 تىشى) ابولمىپ ۋىلىك ايتىپ ، مان سالىپ ،
 ەلىدى ارالاپ ئىر مار كەمگە ئىلىلادى .
 اقمىن بىز كەزدەرىدە نەك غانا ، ەل
 شىنىدەگى ايتىس ۋىلەگەردە مەن غانا مەس ،



سېنىڭ بلەن

(ش ن انقلابچىلار بىلەن ئىشكەنلەرنىڭ ئىككى پاراھەتلىرىغا بېغىشلانماق)

سەن ياشاۋىدىڭىزنىڭ انقلابى مەكانى ،
 سەن كەلگۈسىمىزنىڭ پارلاق - يورۇق بولتۇزى ،
 سەن دەرىزىڭىزنىڭ ئوتتۇرىدا ئورمان مائىكى ...
 سېنىڭ بىلەن بىر تەلەككە چىلىش بولغۇسى ،
 ئوتتۇرىدا ئىشلەپچىقىرىش ھۆكۈم - سورگەندە ،
 سەن ئىدىيە ئىنقىلابىمىزغا ئاساس قورغان ،
 خەلقىگە « كورەش ، ئويغان ! » دەسلىرىنى بېرىپ ،
 بېگىشكە مەھەت - قەۋەت ، ئىلھام بولۇپ تۇرغان ،
 مەقسەڭىز ئالى ، ئىشنىڭ روشەن بولغۇسى ،
 مەدەنىيەت ، دەستلىك دۆلەتلەرنى بېرىپ ئۆتۈك .
 بىزنىڭ ئىنقىلابىمىز بولغا - بېگىمىز جىناھ ،
 ئىشلەپچىقىرىش ئىنقىلابى ، بېرىپ ئۆتۈك ...
 سېنىڭ بىلەن ئىنقىلابىمىز بار ،
 بىر تەلەككە بىلەن ئىنقىلابىمىز بار ،
 مەدەنىيەت - سېنى ئوتتۇرىدا بىلەن ئۆتۈك ،
 كورەشكە بېگىپ ، ئىنقىلابىمىز بار .

يېڭىشىدىن ئاچچۇر

(انقلابچىلار ئىشكەنلەرنىڭ 2 . بىلەن پاراھەتلىرىغا بېغىشلانماق)

كەبىر ئىبار .
 مەركەزىي ۋەتەن مەھەت دېسە ،
 يەنى يوللانماق ۋەتەن كۆرسىگە ...
 يوللىرىمىز ۋەتەن ،
 يوق ئىبار ، ئىشنى سۆيە ...

كورەشكەن ئىش ئاققان كىشىگە ،
 ۋەتەن دەپ سۆزلەش بېقىپلا شۇنچە ...
 كورەش پىرىنسىپى كىشى ئىشىگە ،
 خۇددى شۇ ئىلھام دېمەكچىمۇ ...



دۆلەتدا كىشى ، ئۆزىگە بىر گەۋدە ،
 كوروشۇپ تېپىپ ، ئۆزىگە بولدى ...
 كىشى - كىشىگە قىل بولۇش گوناھ ،
 چىڭىنەي بېتىپ تۇرۇش ھەلىقى ...

« مەھەت - مەھەت ، ئۆزىمىز يەككە ،
 چەكلىنىپلا قالماقچى ئىش ئۆزىگە ...
 دۆلەتدا ئىشنىڭ مەھەت تولا ،
 تەۋر كۆچەرگە ، ئىلھام بېقىم ئۆزىگە ...
 ئىشنىڭ ئىشنى ئىشنىڭ بىر يورۇق ،
 چىرىك كۆچەرگە ، ئاخىر كورۇم يوق ...
 يېڭىشىدىن ئاچچۇر ، ئىشنىڭ ئۆزى ،
 ئارقا ئارقىدا ئۆز دۆلەتدا غور ...

ئەنە دۆلەتنىڭ ھەممە بىرىدە ،
 كورەشكە ئىشنىڭ ئىشنىڭ ئىشنىڭ ...
 ئاخىرقى ئىشنىڭ ئىشنىڭ ،
 ئاچچۇر ئىشنىڭ ئىشنىڭ ...
 بىز دە ياز ھازىر ئۆزىڭىز ،
 ئىشنى چىرايلىق ئىشنىڭ ئىشنىڭ ...
 ئىشنى بوزىدىكى ئىشنىڭ ئىشنىڭ ،
 ئوغلاندى شۇ ئىشنىڭ ئىشنىڭ ...

بو - بىر تەلەككە كورەش ئوغلاندى ،
 كورەش ئوغلاندى بىر تەلەككە ،
 ئۆزىڭىز ئىشنىڭ ئىشنىڭ ،
 بۈگۈن ئۆزىڭىز ئىشنىڭ ئىشنىڭ ...
 خوشاللىق سەزىپ چىلىڭىز ،
 ئوغلاندى ئىشنىڭ ئىشنىڭ ...
 ياز بولور ھەن ئىشنىڭ ئىشنىڭ ،
 ئاغدۇرۇلغۇسى ئىشنىڭ ئىشنىڭ .

هنزىل چىفبىگدا

(ش . ت . اذلابول باشلا . نەزەم . نەزەم . نەزەم . نەزەم)
 تاغنىڭ بابىدا ، گورەش چىفبىدا ،
 قىلدا نورلوق ، ئىچىلىنى سانى گول .
 گول ارپىدا ، باغ بارىگىدا ،
 بوستاندا موڭلوق ، سايرىدى بولبول .
 بولبول آوازى كەنتى اولوغ ،
 اوتكور صداسى قاپنايدو دىدا ،
 چىلىنغا سازى ، غلبىسى قونلوق ،
 دىڭقى شەرىتى ، اوينايىدو دىدا .
 قارىغى باردور ، پارلاق سەبغە ،
 سوزلر ائىسانىڭ غالى خەلەنەن .
 كەلگوسى باردور ، قونلاق ھەمىشە ،
 گوزلر دەورنىڭ شانى جىنەن .
 ئەلنى باشلايدو توغرى نشانغا ،
 نشانى شەكەز بىخىلك حىلت .
 ھەمە ناشلايدو قەمنى آغا ،
 بەھى چەكەز نەكەل ئەركىن شاد .
 ھەرقانداق نوسقون بولسا بوبولدا ،
 يىڭىلەس ھېچ ، حقانى قودرەت .
 اورلەيدو تولقون بورەك بىغرىدا ،
 چولكى حرلوك كوچ ، زامانى قودرەت .
 باشلايدى قەم ، تىخى اېككى يلىش .
 اميد ، آرزولار نولغان آلبىدا .
 سويگونوم ھردەم ، اېچىل ، نورىك ساچ ،
 نولاردىن - كونلر بولغان بادىدا .
 چىماس كوڭلارەن ايتقان خطاېك ،
 گورەش بابىگدا ئىشلەبەن تىماي .
 قايتەس اولومدىن بانور اولادىڭ ،
 منزىل چىفبىگدا سويەمەن قاتماي .

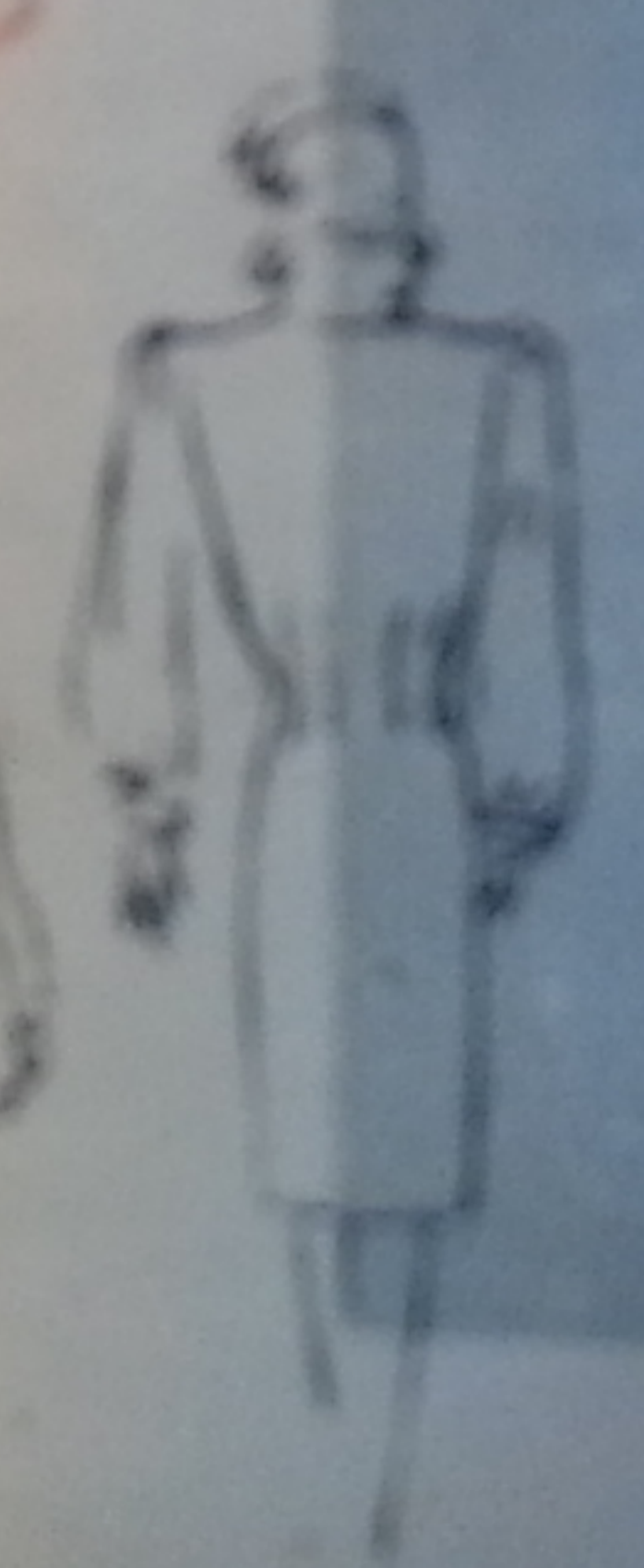
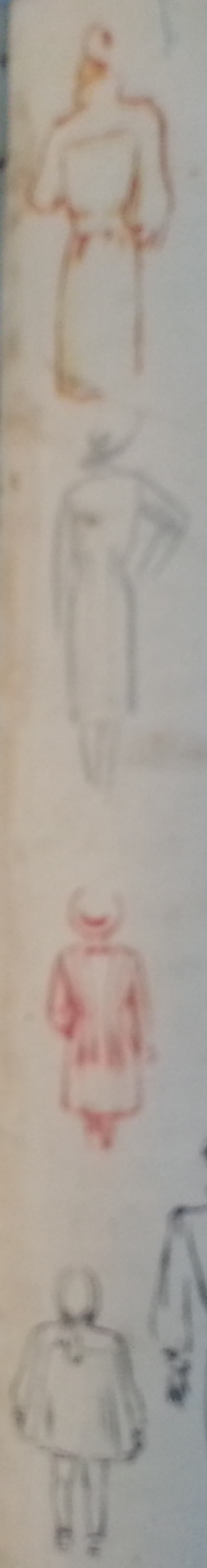
ح . جبار

قالغاچ - يىلان - پياچىبەگ

(مەسەل)

خ . ئالەب

بو پەشەبوان اوستىدە ،
 قالغاچ فونوب سارىدى ،
 ساراب توختاپ بەھارىن ،
 نومشوغىدا تارىدى .
 قاتى شوپەرە قالغاچنىڭ -
 سالغان اوبى بارئىدى .
 اويىدە قانرلەشەب ،
 باللرى نورار ئىدى .
 بو پەشە اوشنى قالغاچ ،
 باللرىنى چوگولەپ .
 بو احوال بولغان چاغدا ،
 يىلان گەلدى اومولەپ .
 يامبىشەپ چىقماق بولدى ،
 يىلان اوڭا بېشىغا .
 يىلان بولوب قالغاچنىڭ ،
 ماڭدى باللرى قېشىغا .
 قالغاچ دېدى يىلانغا :
 مەندە نېمە ھەقىقەت بار .
 يادا بالامنى بەيسەن ،
 توپەلس - يادوز ھەجەبەر .
 يىلان دېدى قالغاچقا ،
 مېنى سەن تولوب قويغون .
 ماڭا چامېك بەتمەيدو ،
 بولمى سەن يىلىپ قويغون ،
 بوسوزمى اڭلاب قالغاچ ،
 لوچوب كەنتى اوزولغا .
 يىلان اويەلەپ چىقىچە ،
 پېنىپ تولدى اوڭىغا .
 يىلان بېنىپ چىقتى ،
 قالغاچ پەچىنى تولدى .



Handwritten text, possibly a signature or a note, located at the bottom left of the page.